Wirumaa Teataja

Üksiknumbri hind 6 senti.

Ilmub kolm korda nädalas igal esmaspäewal, keskнädalal ja reedel.
Toimetus ja talitus: Rakweres, Lai 9-a.
Telefonid: peatoimet. ja toimetus — 3-48, talitus — 2-21. Posti jookfew arwe nr. 2388
Talitus on awatud kl. 8 hom. kuni kl. 5 p.

Tellimise hind:
ilma „Tall. Postita" koos „Tall. Postiga"
kr.—65
„ 1.80 3 kuud „ 2.15
„ 3.45 6 kuud „ 4.15
„ 6.75 12 kuud „ 8.15
Pikema aja tellijaile „Tallinna Post", „E. Talu" ja „Ristleht" hinnaalandusega.

Kuulutuste hind:
üks millimeeter ühel weerul: esimesel küljel teksti ees 10 senti, teksti tees 12 senti.
Kuulutuste küljel 5 senti.

Peatoimetaja E. Lehtmets. Wastutaw peatoimetaja E. Leesel.

Wäljaandja: Ü/ü. „Wirumaa".

Nr. 81. Esmaspäewal, 17. juulil 1939. a. Rakweres. XV aastakäik.

„Squalus" uppus teistkorselt.

Pärast hukkunud allweelaewa „Squalusе" osalist ülestõstmist allweelaew wajus uuesti põhja. Pärast nädal aega kestnud pingutusi suurem osa allweelaewast oli üles tõstetud 7 õhuga täidetud pontooni abil. Kaks wiiest ahtripontoonist ilmus weepinnale, osutades, et ahtrit oli tõstetud 85 jalga, nagu soowiti, ja ettewalmistused järgmiseks sammuks olid tehtud. Ent järsku katkesid pontoonid ja „Squalus" libises tagasi ookeani rüppe, kui päästjad olid nii lähedal edule.

Pildil moment päästetöödest, kus laew uuesti hakanud wajuma.

Hispaania jääb erapooletuks.

Franco kinnitas, et maa vajab rahu ning ei soovi enam sõdida.

ETA. Lissabon, 17. juulil. „Diario de Noticias'e" direktorile antud intervjuus kindral Franco seletas muuseas, et Hispaania uus rezhiim ei ole ei Itaalia ega Saksa oma. Kahtlemata on Saksamaa praeguses organisatsioonis ja tema ideoloogias palju Hispaania 16. sajandi institutsioone. Ent igal rahval on oma vajadused ja oma traditsioonid.

Kindral Franco kinnitas, et ta ei usu sõjasse: „Ma ei näe praegu maailmas ühtki küsimust, mida ei võidaks lahendada diplomaatlike ja rahuliste abinõudega. Kas tasuks vaeva, et Euroopa võitleks Danzigi pärast?"

Küsimusele, et kui puhkeks siiski sõda, mida Hispaania ei soovi, kas Hispaania poliitika on siis neutraliteedipoliitika, kindral Franco vastas kõhklemata, et Hispaania teeb rahvuslikku ülesehitustööd, milleks vajab rahu.

Missugune rahvas võiks uskuda, et ta võiks üldise iseloomuga konfliktis pääseda sellest kui mitte sõjaliselt, siis vähemalt majanduslikult. Selle võimaluse ees Hispaania püüab olla neutraalne, niipalju kui see on võimalik, ja on seda seni kui tema au või elulisi huvisid ei ole riivatud.

Franco Rooma ja Berliini.

Seoses krahv Ciano poolt kindral Francole esitatud kutsega — tulla septembrikuus Itaaliasse — millise kutse kindral Franco ka vastu võttis, — on võimalik, et kindral Franco kasutab juhust, vastates Hitleri kutsele — sõita Saksamaale enne Madridi tagasipöördumist. Lõpuks Itaalia ringkonnad seletavad, et Mussolini on tähendanud, et kui kindral Franco tuleb Itaaliasse, siis ta teeks heameelega talle vastukülaskäigu Hispaanias.

Itaalia-Hispaania koostöö kasvab.

Härjavõitlus Ciano auks.

Itaalia välisminister krahw Ciano wiibis reedel tema auks korraldatud härjawõitlusel San Sebastianis. Pealtwaatajate hulgas wiibisid ka walitsuse ja diplomaatliku korpuse liikmed. Laupäewa warahommikul krahw Ciano sõitis autol Bilbaosse, kust ta pärast lühikest peatust jätkas lennukil sõitu Madridi.

Stefani agentuur awaldab läbirääkimiste kohta kommunikee, milles tähendatakse muuseas: Läbirääkimisil on wõidud konstateerida täielist waadeteühtlust ja on otsustatud arendada weelgi koostööd, nii et mõlema riigi sõprus, mis on positiiwseks reaalsuseks Euroopas, wõiks täielikult wastata Itaalia duce ja Hispaania caudillo eesmärkidele, teenides mõlema riigi ja kogu tsiwilisatsiooni ja korra huwisid.

ETA. Madrid, 17. juulil. (DNB.) Itaalia välisminister krahv Ciano saabus laupäeval pärast lõunat Itaalia suursaadikuga lennukil Barajasti lennusadamasse Madridi lähedal. Ciano sõitis autoga läbi pidulikult ehitud Madridi valitsuspresiidiumi. Tänavaid palistasid kõrged sambad falangistide vappide ja märkidega. Rahvas tervitas krahv Cianot tormiliselt.

Pühapäeval Ciano sõitis siseminister Serrano Sunderi saatel edasi Sevillasse. Ta ööbis Buena Vista maamajas ja vaatles Alcazari.

ETA. Pariis, 17. juulil. (Reuter.) Siiasaabunud teate järele pääsis krahv Ciano lennuõnnetusest Barajasi aerodroomil, mis asub Madridi lähedal. Lennuk kaldus maandumisel küljeli ja pidi peagu ümber minema. Lennuk kaotas ühe ratta. Õnneks keegi lennukisolijaist ei saanud vigastada.

ETA. Madrid, 17. juulil. (Havas.) Ametlikud ringkonnad vaikivad täielikult poliitilistе, majanduslike ja sõjaväeliste läbirääkimiste üle, mis on toimunud krahv Ciano ja kindral Franco vahel. Valitseb mulje, et krahv Ciano ülesandeks on teha teed teistele võimalikele konverentsidele Roomas ja Madridis.

Uued wiisikud Ameerikas.

„Universal Grafico" teatel on Alwalo Obregonis (Tabasco osariigis) sündinud wiisikud, kolm poissi ja kaks tüdrukut. Lapsed on hea terwise juures, kuna ema, proua Polita Alwaro de Carbonelli seisukord on murettekitaw.

Saksa likvideerib Tshehhi sõjaväe.

Praha, 17. juulil. (Havas.) Saksa võimud on kindlaks määranud tähtpäeva, millal peavad olema likvideeritud Tshehho-Slovakkia endise armee mitmesugused administratsioonid.

Tshehhi kaitseministeerium avaldab kommünikee, mille järele keelatakse karmilt alates 1. augustist Tshehho-Slovakkia endise sõjaväelise mundri kandmine.

Saksa siseministri korraldusel rekvireeritakse kohe Böömi- ja Määrimaa kinnisvarad, mida Tshehho-Slovakkia valitsus kasutas sõjaväelistel eesmärkidel. Need antakse Saksa sõjaväe administratsiooni alla.

Palavikulised ettevalmistused Danzigis.

Danzigis on jatkumas palawikulised ettewalmistused, nagu üteldakse wiimaseis teateis, mis on saabunud wabalinnast. Ka õhkkond on endiselt närwiline. Wabakorpuse liikmed on liikumas tänawail täiesti ühes kuulipildujatega, ja kõige moodsamate püssidega. Kinnitatakse, et wiimaseil päewil olewat rekwireeritud hulk mootorsõidukeid. Samuti olewat teatatud elanikele, kes elawad piiri ääres, olla walmis sealt ewakueerimiseks.

Danzigis arreteeriti sakslasi.

Warssawi saabunud teadete järele on Danzigi politsei areteerinud ühe ebaseaduspärase Saksa sotsialistliku erakonna 70 liiget. Kinnitatakse, et areteerimised wõeti ette pärast läbiotsimisi paljudes majades, kust leiti relwi ja plahwatusaineid.

Hitler terwitab Danzigit.

Danzigi rahwussotsialistide juhil Foersteril on olnud pikk läbirääkimine Hitleriga Berghofis. Hitler on palunud ringkonnajuhti Danzigi elanikele üle anda tema südamlikud teerwitused.

Poolas 1000 elavat torpeedud

„Stokholms Tidningen'i" kirjasaatja kuuleb, et 1000 isikut, mehi ja naisi, noori ja vanu, olevat end marssal Smigly-Rydzile üles annud lubadusega, et neid wõib sõja korral kasutada elavaiks torpeedodeks. Poolas on moodustatud vastav ühing, mille liikmed on annud vande, et n ad võimaliku sõja korral on nõus end paigutada laskma torpeedodesse. Niisuguseid torpeedosid juhiksid nad vaenlase laevade vastu, kusjuures nad häviksid ise ühes vaenlase laevaga. Seni on säärast ohvrimeelsust üles näidanud peamiselt jaapanlased.

530.000 inimest ehitamas kindlustusi.

Saksa kindlustuste ja sapöörwäeosade inspektor kindral Jagob kirjutab nädalalehes „Militärwochenblatt", kuidas toimus läänekindlustuste ehitamine.

Kindlustuste liini ehitamiseks mobiliseeriti üks kolmandik Saksamaal leiduwaid betoonmasinaist.

Kindlustuspunktide ehitamiseks kulutati 6 miljonit tonni tsementi, t. o. üks kolmandik kogu Saksa tsemenditoodangust. Kindlustuste küllaldaseks warustamiseks raudteedega tuli laiendada wabrikuid. Iga päew saadeti kindlustuste ehitamiseks kohale 8000 wagunit ja 16.000 weoautot mitmesuguste materjalidega. Läinud aasta oktoobris töötas kindlustuste ehitamisel 530.000 inimest.

Kunst kiitku meeste tegusid.

ETA. München, 16. juulil. (DNB.) Kujutavate kunstide pidulikul istungil propagandaminister dr. Göbbels esines laupäeval kõnega, milles ta ütles muuseas: Kunst on rahvusliku elu funktsioon. Seda õigesse suhtesse rahvaga seada on suureks poliitiliseks ülesandeks. Göbbels lõpetas sõnadega: Kui mehed teevad ajalugu, siis on kunstide ülesandeks nende tegusid kiita ja ülistada ja neid kanda lauluga, sõnaga, heliga, värviga või kiviga kaugeimatesse aastasadadesse. Kunstist saame meie kõik jõudu — luua igaviku tööd ja seega minna suurde ja hiilgavasse ajalukku.

Mussolini kingib Hispaaniale Kristuse kuju.

Nagu Hispaania agentuur „Efe" kuuleb, on Mussolini otsustanud kinkida Hispaania kirikule kunstipärase ristitööduid Kristuse kuju, mille wäärtus on üle miljoni liiri. Eesti rahas on kuju wäärtus umbes 200.000 krooni. Mainitud kink antakse krahw Ciano poolt kiiklikult üle Hispaania kirikupeale kardinal-peapiiskopile Gomale ...i Ciano külastab katedraali Toledos.

Teadaanne.

Õhukaitse suurtükiwäegrupp teostab laskeharjutusi õhukaitse kuulipildujatest ja õhukaitse suurtükkidest Ontika asunduse ja Walaste küla wahelisel merekaldal, alljärgnewail päewadel ja kellaaegadel:

1. 21. juulist kuni 1. augustini 1939. a. teostatakse laskeharjutusi ainult õhukaitse kuulipildujaist.

1. augustist kuni 18. augustini 1939. a. teostatakse laskeharjutusi õhukaitse kuulipildujaist ja õhukaitse suurtükkidest.

2. Laskeharjutusi õhukaitse kuulipildujaist teostatakse Ontika as. rajoonist.

Õhukaitse kuulipildujaist laskmistel muutub ohtlikuks 4-ja kilomeetri laiune kaldaäärne weeriba, missuguse läänepoolseks piiriks on Saka-Ontikas asuw triangulatsiooni tähis (kõrgustik 56) ja idapoolseks — Walaste plinktuli.

Hoiatuseks on wälja pandud laskmise ajal Ontika as. juurde (kolmweerand kilomeetrit Ontika asundusest kirdes) klindi serwale punane lipp.

3. Laskeharjutusi õhukaitse suurtükkidest teostatakse Walaste küla rajoonist.

Õhukaitse suurtükkidest laskmistel muutub ohtlikuks 10-ne kilomeetri laiune kaldaäärne weeriba, missuguse läänepoolseks piiriks on piiriwalwe Aa kordon, idapoolseks — piiriwalwe Toila kordon.

Hoiatuseks pannakse 2 tundi enne laskeharjutuse algust wälja Walaste plinktule juurde punane lipp.

4. Laskeharjutusi peetakse teisipäewiti, kolmapäewiti, neljapäewiti ja reedeti kella 8 kuni kella 13.

5. Kõiki weesõidukite juhte ja kalureid palutakse tähendatud rajoonidest laskmise ajal eemale hoiduda, et wältida õnnetusi ega segada laskmisi.

6. Isikutele, kes ei ole täitnud käesolewas teadaandes awaldatud nõudeid, ei tasuta kahjusid, mis wõiwad tekkida ühenduses laskeharjutustega.

Alus: Laskeplatside seadus (RT 1938, 40, 369).

Tallinnas, 15. juulil 1939. a. nr. 468.

S. Lokk, major,
Õhukaitse suurtükiwäegrupi ülem.

Inglise-Jaapani läbirääkimised.

Jaapan nõuab, et Inglismaa töötaks temaga koos Hiina vastu.

Reuter teatab, et Inglise-Jaapani läbirääkimised algasid Jaapani wälisministeeriumis laupäewa hommikul. Läbirääkimised kestsid 3 tundi 25 minutit. Läbirääkimised katkestati esmaspäewani, et anda aega edasisteks kaalutlusteks.

Jaapanlaste ringkonnist seletatakse, et juba esimesel läbirääkimisel wälisminist. Arita ja Briti suursaadiku Craigie wahel on tekkinud lahkhelisid edasiste läbirääkimiste protseduuri asjus Tientsini küsimuse üle. Kuuldawasti Arita on teinud ettepaneku, et Suur-Britannia teataks oma kawatusest koos töötada Jaapaniga, tunnustades seega muutunud seisukorda Kaug-Idas. Seepeale Craigie olewat kuuldawasti wastanud, et esmajoones tuleks arutada Tientsini küsimust ja seejärele alles põhimõtteliisi küsimusi. Kinnitatakse, et Arita olewat seejärele seletanud, et kokkuleppe saawutamine põhimõtteliisis küsimusis teeb wõimalikuks läbirääkimiste arengu. Lõpuks kuuldub, et Arita olewat toonitanud, et läbirääkimisi tuleb pidada Jaapani waadete alusel.

Atentaat Briti suursaatkonnale

Domei agentuur teatab Tsingtaost, et kaks hiinlast on wisanud Briti suursaatkonnale kaks granaati, mis on rikkunud hoone esiküljе. Domei agentuur seletab, et atentaadi algatajad taotlewad nähtawasti ebasoodsa õhkkonna loomist Inglise-Jaapani eelolewaiks läbirääkimisiks Tokios.

Jaapan organiseerib Hiinat.

ETA. Tokio, 17. juulil (Havas.) Ametlikult teatatakse, et keiser võtab vastu laevastikuparaadi 21. juulil manöövritel Jokosira baasis Tokio lähedal.

ETA. Tshungking, 17. juulil. (Havas.). Hiina poliitilised ringkonnad arvavad, et Wangtshingweil ei õnnestu moodustada keskvalitsust okupeeritud Hiina osas. Hiina rahva kõik klassid ütlevad end kannatavat liiga Jaapani survе all, et uskuda jaapanlaste lubadusi. Samad ringkonnad lisavad, et Hiina rahvas, saades aru praeguse võitluse tähendusest, on otsustanud ennem lõpuni vastu panna kui jääda Jaapani orjaks.

ETA. London, 17. juulil. (DNB.), Laupäeval saabus Tshingtaosse Briti ristleja „Cornwall" kontradmiral Murray'ga. Briti peakonsulaat ja kõik Briti kaubamajad seisavad Jaapani valju valve all.

Kas Saksa väed Tirooli kaudu Aafrikasse.

Itaalias ettewõetud wälismaalaste interneerimine L.-Tiroolist, on muuseas kuuldusi liikwele toonud, nende sammude tagamõtteist. Sakslastele tahetawat wõimaldada Breuneri kitsuse kaudu ja läbi Itaalia wõimaldada pääsu Aafrikasse. Saksa looks Aafrikas oma koloniaalwäe. Ebasoowitawad wälismaalased aga wõiksid niisuguse kawa teostamise reeta.

Helweetsiast itaallased wälja.

„News Chronicle'i" korrespondent teatab Bolzanost, et Helweetsia walitsuse delegaat on saabunud Bolzanosse nõu pidama prefektiga, et püüda saawutada otsuse tühistamist, mille järgi 250 Helweetsia kodanikku kuuluwad Bolzano piirkonnast wäljasaatmisele. Kui itaallased keelduwad selle korralduse tagasiwõtmisest, siis helweetslased saadawad wastuabinõuna Tessini kantonist wälja 250 Itaalia kodanikku, ütleb lehe korrespondent.

Miljon inimest paraadil

Võimsad Prantsuse-Inglise sõjajõud revolutsiooni 150. aastapäeva pidustustel.

14. juuli pühitsemine oli käesoleval aastal võrdlematu, seda üldiste asjaolude kui ka Prantsuse revolutsiooni 150. aastapäeva puhul korraldatud pidustuste rohkuse pärast. Kui arvata välja võidupidustused, siis kunagi 1880. aastast saadik ei ole pühitsetud mälestuspäeva nii ulatuslikult. Nagu 14. juulil 1919 võidu järelpäeval, kui sõdurid koos liitlastega defileerisid Etoile'i väljakul, nii ka nüüd sama üksmeel valitses Prantsuse-Briti vägede paraadil.

Päev algas sõjaväeparaadiga, mis kestis kella 9—12-ni. Paraad toimus riigipresidendi juuresolekul. Kõik majad ja suurte hotellide terrassid olid tulvil inimesi.

Kell 9.10 kõlas marseljees. Vaevalt olid lõppenud rahvusliku hümni viimased helid, kui kõlasid rahvahulga hõisked.

Pärast lühikest tseremooniat, kus viibis umbes miljoniline rahvahulk, lendasid Prantsuse ja Inglise eskadrillid — üldse 400 kiiret lennukit — madalalt üle Champs Elysees. See järele toimus Prantsuse impeeriumi suur paraad, millest võttis osa 30.000 meest kõigist rassidest, 600 mootorsõidukit, 120 kahurit, 350 autot, kuulipildujat ja lahingautot.

Danzig Saksa rüppe.

Berliin, 17. juuli. „Frankfurter Zeitung" annab mõista, et Danzig peab igal juhul tagasi pöörduma Saksamaa külge. Kui ei ole tegemist muuga, kui vaid jätta Danzig oma praegusse seisukorda ja säilitada tema lahusolek Saksamaast, kirjutab leht, ei ole midagi, mille üle võidakse läbirääkimisi pidada, ei Danzigi küsimuses ega ka Inglise valitsusega. Danziglasile võiks olla vaid kasuks, kui Saksa ja Poola suhted oleksid korraldatud. Tegelikult Poola tagamaa on väga oluline Danzigi sadama arengule. Ent samuti on tähtis, et poolakad korraldaksid oma suhteid Saksamaaga võimalikult sõbralikus vaimus. Saatus on meie vahele seadnud äärmiselt raske probleemi. See probleem on korraldatav rahuliste abinõudega ainult siis, kui Poola loobub millestki, mis talle anti Versailles' eksitusega.

Miks meie varustume.

Wabariigi walitsus on asunud ellu wiima tarbeainete tagawaraks soetamise seadust, mis kõigiti tervitataw nähe. Kuna aga seaduse elluwiimiseks antawatest määrustest ja korraldustest, mis näewad ette tööstustes ja ärides teatawate puutumatute tagawarade soetamist, samuti ka soovitamist, et iga kodanik, kelle majandusliku võimalused seda lubawad, soetaks endale minimaalse tagawara hädawajalikest ja riknematutest toittarbeainetest, on mõnede kodanike poolt saadud walesti aru, pidades niisuguste korralduste andmist peatselt puhkewa sõja ennustamiseks või ette teadmiseks, siis olgu siin kohal paari sõnaga selgitatud warustamise mõtet.

Warustamisala korraldamisele asumine pole mingi äsjane uudisäritus ega selleks antud korraldused mingid sõjaolukorra „hädadekreedid". Seda on walmistatud tasapisi ette juba aastaid meil ja mujal, isegi niisugustes rahulikes riikides, kes ka maailmasõja ajal olid kõrwalseisjad ja praegugi ei tunne end olewat kuidagi ohustatud. Warustusala korraldamise tähtsusest on meil ammugi saadud aru, ent selle teostamiseks ulatuslikumalt tsiwiilelanike osas pole meil muude pakilisemaks osutunute korraldustööde kõrval seni jatkunud võimalusi. Ent nüüd on järjekord siiski jõudnud nendeni. Et meil warustusalal on ettewalmistusi waremaltki tehtud, selle tõenduseks on waja waid meenutada hiljutisi Tshehho-Slowakkia sündmusi, milliste saatuslikel päewil meil tekkis n. n. „suhkrupalawik", kus kodanikud sõda kartes hakkasid üksteise wõidu ostma suhkrut. Tänu walitsuswõimu ettenägelikkusele olid meil olemas küllaldased tagawarad ja nii suutsime nõudmised rahuldada ning „suhkrupalawikust" üle saada ilma tõsisemate komplikatsioonideta.

Meil polnud ju siis küll sõjaohtu, ent ometi tekkis kodanikes selline enneolematult suur nõudmine. Miks ei või tekkida samasuguseid nõudmisi ka siis, kui jälle peaks tekkima mõnede riikide wahel Euroopas sõjaline konflikt? Ohus ju praegu sõjaelektrist puudu pole.

Tekib aga konflikt, siis wõib paratamatult tekkida raskusi ka meilgi nende tarbeainete saamisega, mida meie ise ei tooda ja mille järgi olewa wajaduse oleme paratamatult pidanud rahuldama sisseweoga, olgugi et meie ei sõdi ja sõda pole meie läheduseski. Konflikti korral paljudki meid warustawad maad suunawad oma kaubasaadetised neisse piirkondadesse wõi hoiawad kauba omale, keeldudes tellimusi täitmast, nagu näiteks oli eelpool mainitud Tshehho-Slowakkia sündmuste puhul, kus Inglise äriringkonnad kas hinnatõusu lootuses wõi muudel põhjustel keeldusid suhkrut müümast.

Ent wajalisel määral importkaupade saamist wõib takistada ka tarwitatawate weoteede blokeerimine konflikti korral, mis on mõeldaw, isegi ainuüksi see olukord, et liiklus- ja weowahendid on ülekoormatud sõjamaterjali weoga wõi sõjapiirkonna elanikele warustuse muretsemisega. Peaksime siis paratamatult ootama kuu wõi paar, halwemal juhul isegi kolm, kuni saabub tellitud kaup.

Kui meil on aga puudus mõnest ainest, siis teame wäga hästi maailmasõja päewi meenutades, kuidas on siis meeleolu. Mäletame, kuidas siis suhkrutüki, heeringa wõi tubakaraasukese järgi tormi jooksi, kuidas spekulatiiwselt kruwiti hinnad üles jne.

Et meist aga keegi sellist olukorda enam ei soowi, siis wõtame omaks, et walitsus on oma korraldusi andes ettenägelikult ja õieti talitanud, kui hoolitseb, et meil ei tekiks sellised näljakartuse päewi ja meile on tagatud eeldused rahulikuks ning ülesehitawaks tööks ka siis, kui teised rahwad peaksid heitlema waenuwäljal relwaga. Seepärast pole meil tagawarade soetamises kuidagiwiisi waja näha peatselt puhkewa sõja ettewalmistusi.

Kui äsja kinnitasime, et meil pole praegu otsest sõjaohtu ja warustusala korraldused on suunatud waid kodanike heaoluks ja rahulike töötamiswõimaluste kindlustamiseks, siis ei tahtnud meie sellega weel põrmugi alahinnata ka majanduslikku warustamise osatähtsust riigikaitse süsteemis. Hispaania sõja kogemuste najal on asjatundjad jõudnud olukorda sümboolselt iseloomustawale otsusele: wõil on sõjas sama suur tähtsus kui kahuritel!

Ka meiegi riigijuhid on teadlikud tsiwiilelanike warustamise tähtsuses wõimaliku sõja korral. Sõda ju meie ei soowi, ent meie oleme walmis oma iseseiswuse ja erapooletuse kaitseks. Seda on kinnitanud meie riigi- ja sõjawäejuhid, seda arwamist jagab Eesti rahwas terwikuna, teades, et meie pole enam paljajalu ja -käsi, nagu pidid meie sangarid Wabadussõjas wõitlema, wahel isegi tühja kõhtu kannatades. Meie enesekindlust ja kaitsetahet tõstab warustusala korraldamisest tulenew teadmine, et juhul, kui peaksime relwaga oma riiki kaitsma, siis meie naistel-lastel ei tarwitse kannatada tühja kõhtu.

Ettenägelikkus igal alal (arusaadawalt ka warustamisalal) kindlustab meile, et teiste rahwaste wahel nende piiritülide lahendamisel tekkida wõiwad relwastatud kokkupõrked ei häiri meie rahwa kindlat meeleolu. Ettewaatlikkusest oleme aga üheaegselt walmis ja warustatud end kaitsma, sest praegune aeg näitab kujukalt wanade roomlaste tarkusesõna taaskehtiwust: tahad rahu — walmistu sõjale.

E. L—l.

Taluperemehe kuulirahe 4 mehele.

3 elukardetavalt haavatut, ühel läbistas kuul mütsi.

Laupäeva õhtul leidis aset Pärnumaal, Allinga vallas raske tulistamine, kus taluperemees Tõnis Teppand haavas revolvrikuuliga raskesti 30-a. Madis Moosi, 28-a. August Kaabust ja 19-a. Madis Pitsali. Imekombel pääses vigastuseta Jaan Moos, kellel kuul läbistas ainult mütsi. Peale tulistamist sammus Tõnis Teppand rahulikult koju, kust ta politsei arreteeris.

Kuritöö põhjuste kohta selgus, et mõni aeg tagasi oli kohtupuistavi poolt müüdud Tõnis Teppandi vallasvara, millisele müüd järgi tulid eelpoolnimetatud neli meest. Meeste kohale jõudis tuli nende juurde Tõnis Teppand haaras taskust revolvri ning avas meestele tule. Vigasaanud toimetati Pärnu haiglasse, kus nende vigastused tunnistati elukardetavaiks. Nii on M. Moosil kuul läbistanud otsmiku, A. Kaabusel on kehas 4 kuulihaava, neist kaks rinnus, kuna M. Pitsalil on kõhus kaks kuulihaava.

Poeg tappis isa ja taluteenija.

Läänemaal Ainküla walla Sündewa asunduses selgitati kriminaalpolitsei poolt kahekordne mõrw, mille ohwriteks olid 61-aastane Jändriku talu peremees Jaan Oll ja 52-aastane Liisa Tarto, pärit Tallinnast. Olli ja Tarto tappis Jaan Olli poeg, 36-aastane Juhan Oll, oma 18-aastase wenna Woldemari ja ema Anna Olli kaasteadmisel ja mattis tapetute laibad talu loomalauta sõnniku alla.

Mõrw oli toime pandud juba kuu aega tagasi, kuid et sellel polnud pealtnägijaid, püüis mõrw seni selgitamata. Et aga kadumine liig kaua kestis, siis tekkisid kuulujutud mõrwast, mille peale Haapsalu kriminaalpolitsei alustas juurdlust.

Mõrwar seletas ülekuulamisel, et tema, wenna ja ema wahekord isaga olnud wäga halb. Enne mõrwa tulnud wend Woldemar Juhan Olli juurde Kullamaa walda, kus tal Patsu soos on wäike asundustalu. Kuna wend kurtnud olukorra üle isatalus, sõitnud ta isatallu, kus tal isa ja Liisa Tartoga tekkis sõnawahetus. Kui isa pole talle ärele annud, haaranud ta rewolwri ja tulistanud ühe paugu aknast wälja hoiatuseks. Et see pole aga isa kohutanud, tulistanud ta isa ja Tarto peale kõik ülejäänud kuus kuuli. Kuulid haawanud ainult ohwreid ja Tarto waarunud uksest wälja. Isa aga hüpanud lauale ja wisanud teda supitirinaga, hüpates ise peale seda läbi aknaklaaside õue.

Siis haaranud ta pliidi äärest kirwe ja löönud Tartole seni pähe, kuni see maha langes. Edasi jooksnud ta ümber maja ka isale ärele. Saanud isa kätte ja löönud kirwega pähe, kuni ka see surnult maha kukkus. Siis lohistanud ta mõlemad laibad loomalauta ja matnud sõnniku alla.

Juhan Olli wend Woldemar on samuti üles tunnistanud, et ta aitas wennal laipu matta ja werejälgi puhastada. Ainult ema Anna Oll eitas ülekuulamisel oma süüd. Näib aga wõimatuna, et ta mõrwast teadlik polnud, kuna aken oli purustatud ja põrand werd täis.

17-a. noormehe salapärane surm.

Tallinna ühishaigekassa haiglasse toimetati meelemärkuseta olekus 17-aastane Benjamin Ogus. Umbes kolm tundi hiljem heitis noormees hinge ilma meelemärkusele tulemata. Laupäewal toimetatud lahkamisel selgus, et surma põhjuseks oli pealuu murd ja werejooks päbe.

Benjamin Oguse toimetas haiglasse ema, kes seletas, et leidnud poja meelemärkuseta olekus. Kuna ema pole saadud weel üle kuulata politsei poolt, siis on ka weel lähemalt selgumata, mis kombel noormees wigastada wõis saada.

Turistidekodu Toilasse.

Wabariigi president K. Päts annetas Eesti turismi keskkorralduse 2000 krooni, missuguse summaga wiimane ostis 1 ha suuruse maatüki, mis asetseb Oru lossi läheduses ja looduslikult ilusas kohas. Omandatud maatükile kawatseb turismi keskkorraldus püstitada turistidekodu. 26. skp. sõidawad keskkorralduse juhatuse liikmed Toilasse, et kohapeal tutwuda krundiga ja teha eelkawatsusi krundi planeerimise ja püstitamisele tulewa

Tellige „Virumaa Teatajat"

Laul riigikaitseks.

ETA. Katowice, 17. juulil. (PAT.) Tenor Jan Kiepura andis laupäeval kontserdi, mille sissetuleku ta ohverdas riigikaitsefondile.

Valitsusekriis Hollandis lahenemas.

ETA. Haag, 17. juulil. (Reuter.) On loota, et Colijnil õnnestub moodustada uut kabinetti. Kuigi raskused pole veel kõik ületatud, ühenduses ebaõnnestumisega saavutada katoliku erakonna juhtide koostööd, näib, et uus valitsus moodustatakse laiemal alusel kui seda oli eelmine valitsus.

Printsregent Paul Inglismaale.

ETA. Belgrad, 17. juulil. (Havas.). Jugoslaavia printsregent Paul ja printsess Olga alustasid teekonda Inglismaale, kus nad on Inglise kuningapaari külalisteks. See külaskäik on täiesti eraviisilise iseloomuga. Printsregendipaar läheb vaatama oma kaht poega, kes õpivad Inglise ülikoolis. Ent peetakse siiski tõenäoliseks, et printsregent Paulil, keda saadab üks välisministeeriumi kõrgem ametnik, on Londonis tähtsaid poliitilisi läbirääkimisi.

Karmi käega streikijate vastu.

USA kohtuminister saatis streikivatele hädakorratöölistele hoiatuse, milles seletatakse, et liiduvalitsus on streikijate suhtes järeleandmatu. Kes viie päeva kestel ei alusta uuesti tööd, vallandatakse eranditult. 100.000 streikivast hädakorratöölisest on seni juba 20.000 vallandatud. Kuna ka kongress ei mõtle tagasi võtta seadust hädakorratööliste palkade alandamise ja tööaja pikendamise kohta, siis on palju streikijaid uuesti alustanud tööd.

Wiimaseid uudiseid.

Uks sai surma, teine vigastada.

Huvireisijate autolt paiskusid Lohusuus teele 2 inimest.

Lohusuu, 17. juulil. Pühapäeva õhtul juhtus raske liiklusõnnetus Rannapungerja-Lohusuu teel, 1 km. Lohusuu alevikust, mis ohvriks nõudis ühe inimelu. Teekurvil kiire sõidu tõttu kukkusid välja veomasinalt, millel oli umbes 30 huvireisijat, Kasepea v. elutsev 39-a. Vladimir Sadronov ja Lohusuu-Venekülas elutsev Anna Gusev, 23 a. vana. Vigastatuile andis abi Lohusuu jaoskonnaarst, kes toimetas mõlemad edasi Tartu haiglasse. Teel aga heitis V. Sadronov hinge suurte verevalangute tagajärjel pähe. A. Gusevil on rasked seesmised vigastused.

Raske liiklusõnnetuse põhjuseks sai kiire sõit. Veomasin kuulus Mustvee elanikule Rusovile ning masinat juhtis üks tema poegadest. Auto oli teel koju Rannapungerjal käinud Mustveest ja Lohusuust päritolevate pühapäevasuvitajatega. Nagu selgus, puudus autoomnikul luba ka juhuveoks.

Õnnetuse läbiteinud autole sõitis järgi teine veomasin samuti huvireisijatega, milline suutis õnneks pidurdada ning vältida veel viimasel minutil autost mahakukkunuile pealesõitmise. Ka sellel autol polnud juhuveoluba.

Tuletõrje õppepäew Rannapungerjal.

Tudulinna walla wabat. tuletõrje üh. korraldusel peeti pühapäewal, 16. juulil Rannapungerjal Jisaku tuletõrje diwisjoni õppepäewa, kuhu kogunesid tuletõrjujad Tudulinna ja Jisaku kompaniidest, arwult 70—80 meest. Narwa brig. plk. abi H. Lill Jõhwist pidas tuletõrjujaile loengu tuletõrje praktika ja distsipliinikõsimuste üle. Hiljem korraldati samas suur rahwapidu.

Rahwast oli kogunenud pühapäewal Rannapungerjale erakordselt palju. Peipsi rand kihas suplejaist ning õhtul peolt lahkudes olid kõik Rannapungerjalt wäljuwad teed täidetud kojurutta-waist inimesist.

Püssis õitseb õunapuu.

Püssi alewikus on Aleksander Tamjärwe aias ilmnenud huwitaw loodusnähe. Ühel noorel õunapuul (Ditowka) ilmusid kahele tänawuaastasele kaswule külge õiepungad, mis nüüd puhkenud lahti.

Waras wiis oina.

Öö wastu laupäewa tungisid wargad Wihula w. Kawastu külas Kati Tiitseni lukustamata lauta ning wiisid ära suure oina, kelle wäärtust omanik hindab 40 kr.

„Wahur" jookses madalikule.

Pühapäewa, 16. juuli õhtul jooksis Rannapungerja jõesuu lähedal madalikule Mustwee kaitseliidu mootorpaat „Wahur", millel wiibis 50 inimese ringis. Mootorpaat oli koduteel Rannapungerjast, kuid madala weeseisu tõttu jäi ranna lähedal kinni. Tunniajalise töö järele õnnestus „Wahuril" omal jõul madalikult lahti tõmmata.

Tartlased tutwusid Rakwerega.

Laupäewa õhtupoolikul külastasid Rakweret Tartu kaks linnanõunikku, nimelt ehituse- ja haridusosakondade juhatajad ning linnainsenerid, et Rakweres tutwuda wiimasel ajal püstitatud uuemate hoonetega. Eriti olid külalised huwitatud uuest gümnaasiumihoonest ja ujulast.

Kütte-Jõus algas töö.

Esmaspäewal algas Kütte-Jõu kaewanduses peale ajutist tööseisakut uuesti töö. Tagasi wõeti käitisse kõik endised kaewurid. Palgaolud jääwad endisteks, sest kollektiiwleping kestab Kütte-Jõus kuni käesolewa aasta lõpuni. Ainult töölisühing ja käitiswanemad kuuluwad uuesti walimisele.

Wäike-Maarja põllumeeste seltsi saalile uus põrand.

Pühapäewal, 16. juulil s. a. anti seltsimajas wähempakkumise teel wälja saali ja jalutusruumi põrandate parandamise töö. Käesolewal suwel on seltsimajas ette nähtud suurem sisemine remont, wärwimine ja krohwimine.

Kuna aga selgus, et põranda talad on ojalt mädanenud ja wajawad asendamist uutega wõi jatkamist ning põrandalauad samuti on osaliselt mädanenud, parandatakse nüüd enne põrandad ja siis tehakse aken remont.

Politseikroonikat.

Imelik warguslugu Kiwiõlis.

Öö wastu esmaspäewa pandi Kiwiõlis toime murdwargus Põik t. asuwa Iwan Sernowi saapakauplusesse ja töökojas. Wargad olid purustanud ukseklaasi ja sealt kaudu kätte saadud wõtmega awanud ukse. Ärawiimiseks loopisid nad 30 p. saapaid ja kingi aknast wälja, sidusid siin pakki, ent ärawiimist takistas Sernowi tööline kojutulek. Wargad põgenesid. Tööline, kes oli wintis, mehi ei jälitanud waid seeasemel istus ise saabaste pakile ja jäi magama, kust hommikul leiti. Kas ja kui palju wargad kaupa ära wiisid, on esialgu selgumata.

Tüli kaewupunrija ja peremehe wahel.

Awanduse wallas, Awanduse külas elunew Jüri Juhkam teatas politseile, et temalt on jahtpüssiga ähwardades wõtnud tema tööriistad Awanduse wallas Sootaguse külas elunew talunik Aleks. Rohtpalu. Jüri Juhkam on olnud A. R.-i juures kaewu puurimas. 4. skp. saatnud aga A. R. kaewumeistri ära, öeldes, et tema nüüd oskab isegi edasi teha. Kui aga J. J. läks mõni päew hiljem oma tööriistu ära tooma ja need juba oli wankrile asetanud, tuli A. R. ja sundis püssiga J. J.-d ähwardades tööriistad jälle maha laduma, seletades, et tema tahab kaewu edasi puurida.

Asja kohta koostati protokoll.

Warastati jalgratas.

Politseile awaldas Küti wallas Kulinal elutsew Jaan Lugus, et öö wastu esmaspäewa olewat warastatud tema lukustamata kuurist jalgratas, mille wäärtus 100 krooni.

Ujumiswõistlused Neerutis.

Pühapäewal korraldas ÜENÜ Neeruti osakond Neeruti järwel 8. ringkonna ujumiswõistlused. Wõistlustest wõttis osa 20 weesportlast Neeruti ringkonnast. Wõistlustel saawutati keskpäraseid tagajärgi. Rahwast oli wõistlusi jälgima kogunenud rohkesti.

Tagajärjed kujunesid järgmisiks:

50 m. meestele rinnuli: 1) L. Rätsep (Rakwere) — 0.42,0, 2) E. Olla (Neeruti) — 0.46,0, 3) A. Neudorf (Neeruti). **50 m. selili meestele:** 1) E. Olla — 0.53,0. **50 m. poistele wabalt:** 1) Ü. Pill — 0.47,8, 2) L. Saarem — 0.49,8, 3) Wasemägi — 0.55,0. **50 m. rinnuli poistele:** 1) L. Saarem — 0.53,5, 2) W. Lubi — 0.58,9, 3) Lillemägi — 1.06,0. **50 m. selili poistele:** 1) L. Saarem — 0.59,8, 2) K. Mõõk — 1.42,0, 3) E. Martsen. **100 m. poistele wabalt:** 1) K. Mõõk — 1.42,8, 2) Ü. Pill — 1.52,2, 3) Wasemägi — 2.09,0. **100 m. wabalt meestele:** 1) F. Heinmann — 1.40, 2) E. Olla — 1.51,0, 3) H. Kleesmet — 2.05,0. **400 m. wabalt meestele:** 1) L. Rätsep — 7.46,6, 2) E. Olla — 9.30,0, 3) H. Kleesmet.

Kodutütred Rutjal laagris.

Kodutütarde Viru ringkonna õppelaager Rutjal algas laupäeval kella poole 10 paiku hommikul, millal toimus laagri ametlik avamine. Kodutütreid on kaunisse Rutja randa kogunenud paarisaja ümber, kus veedetakse päevad töös ja päikeses. Laagrit külastatakse nii kohalike elanike kui suvitajate poolt rohkesti. Eriti rohkesti oli uudishimulikke kogunenud kodutütarde suurlõkkele pühapäeva õhtul, kus kodutütred oma huvitavate ettekannetega paelusid pealtvaatajate tähelepanu. Laager lõpeb teisipäeval, mille järele sõidetakse oma kodukohtadesse tagasi.

Dellingshauseni põrm Haljalasse.

Esmaspäeval pidi Haljalasse saabuma endise Aaspere mõisaomaniku E. Dellingshauseni põrm, kes teatavasti suri Saksamaal ning tema soovi kohaselt maetakse perekonna matmispaigale Haljala surnuaial. Põrm saabus laevaga Tallinna, kust ta edasi pidi toimetatama autol. Matmine toimub kolmapäeval.

Pikse vembud Roelas.

Laupäeval läks üle Roela piksehoog, mis tegi hävitustööd Roela vallas Roela külas elutseva Villem Ööpiku talus. Pikne lõi sisse maja katuseharjalt, purustades osaliselt katust ning lõhestas ühe sarika kuni sarikapennini. Mööda veetoru läks piksenool maasse, rikkudes sama talu piksekaitse ja telefonijuhtmed ning kõrvetas pruuniks seina värvi. Samuti purunes maja aken. Sama piksehoog tabas ka Roela telefonikeskjaama, mille tagajärjel muutusid tummaks kõik abonendid, väljaarvatud kaks.

Kärus süttis heinaküün.

Käru vallas Jõe külas süttis pühapäeva õhtul Jaan Huntile kuuluv heinaküün, mis põles maani maha ühes seesolevate 450 puuda heintega. Hoone oli tule vastu kindlustatud 250 krooni eest kohalikus kindlustuse seltsis, mis on ka hoone tegelik väärtus. Heinte väärtust hindab omanik 350 kroonile.

Poola tuvid Tallinnast lendu.

Pühapäeva hommikul saabus Poolast Tallinna kaubajaama 18 kasti kirjatuvidega, arvult 2000 tuvi, millised lennuvõime ja orienteerumisoskuse selgitamiseks kaubajaamas lendu lasti. Tuvid asusid lennuteekonnale tagasi Varssavi.

Wiimaseid telegramme.

ETA. London, 17. juulil. „Times" teatab Moskvast, et täna peale lõunat olevat Inglise ja Prantsuse suursaadikuil ettenähtud läbirääkimine Nõukogude Liidu väliskomissar Molotoviga. Briti suursaadikule on selleks puhuks Londonist saadetud täiendavaid instruktsioone.

ETA. Pariis, 17. juulil. Constantine lähedal puhkes pühapäeval viljapõldudel uus hiigeltulikahju. Ent tuli mõllas ainult 3 tundil, mil suudeti tulelevikule panna piir. Üle 20 isiku sai suitsumürgituse.

Zogu lahkub Riiast.

ETA. Riia, 17. juulil. Endine Albaania kuningas Zogu, kes oma Lätis viibimise ajal on tutvunenud Kemeri, Zigulda ja teiste vaatamisväärsusega, lahkub oma perekonna ja saatjaskonnaga täna Riiast, et sõita aurikul Stokholmi.

„Lumeristleja" ja soomusautobega lõunanabale.

Admiral Byrd, kes korraldab lähemal ajal uue ekspeditsiooni lõunanabale, milleks kongress on kinnitanud 350.000 dollarit, seletas, et ta wõtab ekspeditsioonile kaasa kuus soomusautot, mitu lennukit ja eriti ekspeditsiooni jaoks ehitatud „lumeristleja", mis kaalub 45.000 naela ja mille tegewusraadiuseks on 5.000 miili. Ekspeditsiooni kuulub 160 meest. Ekspeditsioon lahkub Bostonist oktoobrikuus.

Kuld Hispaaniasse tagasi.

Välisminister Bonnet võttis neljapäeval pärast lõunat vastu Hispaania suursaadiku Pariisis, kellega tal oli läbirääkimine Berard-Jordana kokkuleppe teostamise ja Hispaania panga kulla Hispaaniasse toimetamise üle.

Hodza süüpinki.

Tshehhimaalt kuuldub, et korruptsiooni võetakse vastutusele 300 isikut, kes etendasid poliitiliselt juhtivat osa endise Tshehho-Slovakkia valitsuse ajal. Süüpingile läheb nende hulgas ka endine peaminister Hodza.

Prantsuse sõjaväeline missioon Türgis.

ETA. Istanbul, 17. juulil. (Havas.) Prantsuse sõjaväeline missioon kindral Hutzingeriga eesotsas saabus Istanbuli.

Kreekale 15 laewa Inglismaalt.

Enne Londonist lahkumist Kreeka meremisteeriumi alamriigisekretär seletas „Financial News'i" esindajale, et Kreeka laewaomanikud kawatsewad tellida Inglise laewatehastelt 15 laewa 2 miljoni naelsterlingi wäärtuses. Ühtlasi Kreeka meremiinister on tellinud Inglismaalt laewakatlaid ja -masinaid 419.000 naelsterlingi wäärtuses, mis on määratud kahele miiniristleijale.

Inglise sõjawägi kaswab.

Laupäewal astusid wäeteenistusse esimesed 34.000 isikut. Esimesel aastal kawatsetakse wäeteenistusse kutsuda üldse 200.000 noormeest. Wäljaõpe kestab kuus kuud.

Itaalia laevastik lahkus.

ETA. Barcelona, 17. juulil (DNB.) Itaalia sõjalaevad, mis viibisid siin külaskäigul, lahkusid eile.

Kindral Gamelin Briti-Prantsuses õjajõudude ühiseks juhiks.

London, 17. juulil. „Sunday Chronicle" teatab, et Inglise ja Prantsuse sõjaministeeriumide vahelisel kokkuleppel seisavad Briti ja Prantsuse armeed sõja korral Prantsusmaal kindral Gamelini ühise juhatuse all. Seoses sellega teatab „Sunday Express", et Inglise ülemerejõudude praegune inspektor kindral Ironside sõidab Varssavi, et alustada Poola kindralsaabiga läbirääkimisi ulatusliku koostöö sisseseadmiseks Prantsuse, Briti, ja Poola õhuväe vahel. Arvatavasti saadetakse varsti ka üks Briti lennukite emalaev Gdyniasse.

„Sunday Times" teatab, et edaspidi teostab Inglise õhuvägi lende ka Tuneeslasse ja Alzheerlasse. Teisipäeval või kolmapäeval külastavad Prantsuse lennukid arvatavasti Inglismaad.

Kolhoosnikud kanaleid ehitama.

ETA. Moskva, 17. juulil. (Havas). 1. augustil algab 270 kilomeetri pikkuse kanali ehitamine, mis saab nimeks „Ferghana suur kanal". Kanali ehitustööd peavad lõppema 30 päevaga. 16.000 kolhoosnikku, nende hulgas 10.000 naist ja 2000 inseneri ja tehnikut võtavad osa neist töödest, millede eesmärgiks on niisutada 500.000 hektaari puuvillaistanduste maa-ala Ferghana orgudes Uzbekistanis. 15 miljonit kuupmeetrit mulda tuleb välja kaevata.

Tulikahju Inglise reisiaurikul.

ETA. London, 17. juulil. (DNB.) Inglise aurikul „Narcundal", mille pardal oli 150 reisijat, puhkes laupäeval varahommikul sõidul Colombosse tuli. Kolm meeskonnaliiget sai surma ja 23 vigastada.

19 surnud plahvatusõnnetusel.

ETA. Providenc, (Kentucky osariigis) 17. juulil. (DNB.) Söetolmuplahvatuse kohta teatab päästemeeskond, et 27 kaevandusse maetud töölisest on 19 leitud surnutena. Arvatakse, et ülejäänud on leidnud varjupaika mõnes teises kaevanduskäigus.

Kaks kirikut ühel künkal.

Tudulinna meeste ennastohverdav tegevus kiriku ehitamisel. — Leppimatuse kibe vili.

Kange rahwas on eesti rahwas ikka küll! Esiteks: mitte ei wõi näha, kui teisel läheb hästi. Teiseks: mis ühel on, peab ka teisel olema. Mäletame aegu, kus igasse külla tehti meiereisid ja koorejaamu. Ikka üks ühele ja teine teisele poole teeäärde. Nüüd on neist paljud pankrotis ja tegewuse lõpetanud. Praegu maal ringi liikudes hakkab aga silma, et kusagil ei ole jäetud mõnd kauplust üksinda teeweerele kükitama, ikka on samas läheduses teine „kaubamaja" lahti löödud. Heas usus, et kui üks kaupmees saab ära elada, küll siis teiselgi seal on häid rohumaid. Tulemuseks on, et mõlemate poodide omanikud ootawad äriuksel pikisilmi ostjaid wõi otsiwad elatusallikat kas põllust wõi käsitööst.

Sellisele kaksikukultusele paneb täpi peale Tudulinna rahwas. Meiereid ja poed on neile liig wäikeseks ja kulunud wägikaikawedamiseks, nemad rassiwad — kirikutega. Tudulinnal on juba enam kui sada aastat kirik, küll mitte mingi tore ega uhke, waid tagasihoidlik, lihtne palwekoda, nagu neid näeb ette luteriusk. Wana kirik asub mäeweerul ja paistab Rakwere poolt tulijale juba kaugele silma. Mäeweeru mööda weidi maad Tudulinna poole, kohal, kus künnas saawutab oma kõrgema tipu, kerkib aga praegu teine pühakoda, mis oma torni upitab hoopis kõrgemale pilwede poole ja hakkab uhkelt walitsema ümbruskonda nii Rakwere kui ka Peipsi poole. Mõlemi kiriku wahet on wähem kui sada sammu ning iga möödasõitja, iga wõõras peatub ning waatab Tudulinna meeste kirikuteehitamist. Tudulinna Rahu koguduse liikmed ehitawad päris uue kiriku, Jisaku koguduse Tudulinna abikogudus remonteerib oma wana puukirikut ja annab sellele krohwimisega kiwikiriku ilme. Puukiriku meeste poolt on see wäikeseks ninanipsuks kiwikiriku omanikele, sest puukirik saab märksa warem kiwikiriku ilme, kui Rahu koguduse pühakoda walmib.

Waade Tudulinna walmiwale kirikule, tagaplaanil näha endine kirik.

Mõlemad leerid on endas kindlad ja oma tegewusest waimustatud. Nii on kogu Tudulinna lõhestatud kahte leeri, naabrid käiwad üksteise teest ristamisi üle oma kirikute juurde, on peresid, kus mees ühe ja naine teise kiriku pooldaja. Sama juhtub wanemate ja laste wahel. Kogu ümbruskond on nagu käristatud kaheks leeriks, millede wahel kestab awalik ja ka sakajane sõda. Peab aga tudulinlaste auks ütlema, et eraelus saawad nad waatamata lahkarwamistele usuküsimustes siiski üldiselt hästi läbi ja naabrid ei kipu kirikute pärast üksteisele weel ei habemesse ega juustesse.

Iga wõõras, kes peatub ja olukorraga tutwub, leiab, et Tudulinna meeste töö ei ole meeste töö. Üks küla, üks ümbruskond ja äkki kaks kirikut. Justkui mõni wene küla, mis ei mahu ühte pühakotta. Kuid samal ajal igaüks on walmis wõtma maha mütsi tudulinlaste ennastohwerdamise eest. Kiriku ehitamine ei ole sauna püstiupitamine, see nõuab palju raha ja materjali. Uue kiwikiriku jaoks annetasid ja wedasid kohale peagu kogu materjali koguduse liikmed — ümbruskonna talupidajad. Seda polnud wähe, sest ruumikas kiwikirik nõuab wäga palju ainult kiwegi. Praegugi on mehed kogu aeg kiriku juures ametis, weawad liiwa, lupja ja muud materjali kohale, kusjuures ametis ollakse wabatahtlikult. Ainult wett käiakse wedamas kordamööda. On olnud päewi, kus kohal on kuni 18 hobusemeest ning siis on kiriku juures otse wäike laat. Seda kõik kiirel töö-ajal. Ning eks pea mütsi maha wõtma ka Keskküla taluperemehe Tamme ees, kes on töötanud kiriku juures ligi 100 päewa ning töötab usinasti edasi ja annetas hea summa raha weel pealekauba? Kui waid . . .

„Kuiga" ei ole nähtawasti usuküsimuste juures midagi peale hakata. Katsugu inimesi sellise ennastohwerdawusega tööle rakendada mõne üldkasuliku hoone nagu näiteks koolimaja, seltsimaja wõi muu juures. Alatakse suure hooga ja lõpetatakse sõsiga. Kuid Tudulinna kiriku juures waimustus aina kaswab, kirikumüürid on walminud katuseni ja torni kiwiosast on walmis ehitada weel waid wäike osa. Kirik walmib sügiseks, selles ei ole kahtlust.

Siis on Tudulinnal kaks kirikut. Üks puust, teine kiwist. Puust kirikus on juba ligi kaks aastat jumalateenistuste pidamine keelatud, kiriku uksedki on suletud. See on wõimalik, sest kirik asub teise koguduse maalal. Kui walmib uus kiwikirik, kas siis tuleb Tudulinna leplikumat waimu ja lubatakse awada uksed ka teisel pühakojal? Kas lahendab uus kirik wastuoksused ja hõõrumised Tudulinna rahwa kogudustetülis? Waewalt.

Et wõrdlemisi kalli kiwikiriku ehitamine saab teoks, on mõistetaw osalt ka siis, kui teame, et Tudulinna talupidajad on üldiselt jõukad mehed, kellel palju metsa ja sageli rohkesti waba rahagi. Otse Tudulinna külje all on ühel talul 6 milj. sendi eest terwet, tugewat metsa, 2—3 miljoniste metsadega talusid on siin palju. Sealjuures on need enamasti wanad pärislalud, mis on saanud paljude aastakümnete jooksul rahulikult oma elu ja majandust korraldada. Mis on sellises olukorras ohwerdada mõnisada krooni? Et paljud andsidki ilma pikema jututa 200—400 ja isegi rohkem krooni, näitab, et selline ohwer ei tähendada siinsetele peremeestele midagi. Neil jatkub warandust kaswõi kolmanda kiriku ehitamiseks samale künkale, kui waid läheks jonniks.

Oma tegewust ja seisukohta õigustawad mõlemad pooled. Mõlemil on põhjendusi palju ja wäggagi weenwaid. Neid on awalikkuselegi mitmel korral esitatud, neid wõib kuulda nii ühe kui teise kiriku juures wiibiwate kohalike elanike suust. Neid weelkord kordama hakata pole tõesti mõtet. Kuid waatamata mõlemi wäidetele, weenetele ja põhjendustele, jääb ometi püsima küsimus:

Kas oleme nii rikkad, et wõime ehitada ühte külla, ühele ja samale künkakesele kaks kirikut?

Klassiloterii teadaanne.

Riigi 9. klassiloterii I klassi

piletite müük algab 3. augustil.

1. augustini võetakse müügikohtades sooviavaldusi vastu neilt, kes soovivad algaval 9. klassiloteriil sama piletinumbriga edasi mängida, millega nad 8. klassiloteriil viimasena mängisid.

3. augustil lastakse kõik piletid müügile; need piletid, mille alalhoidmiseks ei ole soovi avaldatud, lastake vabalt müügile.

9. septembrini hoitakse müügikohtades ainult nende jaoks alal, kes hiljemalt 1. augustiks selleks soovi on avaldanud.

Riigi rahaliste loteriide direktor.

Taanis uus rawim sõratõwe wastu.

Taanis peeti neil päewil weterinaararstide kongress, millest wõttis osa 800 weterinaararsti, nende hulgas mitmed wälismaalased. Kongressil tehti teataks uue rawimi leiutamine Taanis, millega on tehtud katseid 5000 looma juures, mis on annud joodsaid tulemusi. Rawimit olewat Taanis walmistatud juba nii suurel määral, et sellest jatkuwat 5 miljoni looma süstimiseks aastas. Üldiselt on aga suu- ja sõratõwe alal wiimasel ajal märgata paranemist.

Rahekahjud Sangastes.

Walgamaal Sangaste Tagulas on hiljutine tugew rahehoog teinud suuremat kahju kui esialgu arwati. Tugewasti on kannatanud üle 30 talu põllud. Toimunud hindamise järele on rukkipöldudel rukist häwinenud kuni 60 proc. Tatar, hernes ja wikk on kannatanud aga weel enam. Kartuli- ja juurwiljapöldudel on kahjud wäiksemad.

V. Palitseri varandus ootab pärijaid.

Ametiasutustel on praegu käsil autoõnnetusel surma saanud a./ü. „Aiwazi" direktori dr. W. Palitseri warandusliku seisukorra ja pärijate selgitamine. Et warandus enne ametliku hooldaja ametisse määramist ei saaks kaotsi minna, alustas kohtupristaw eile dr. W. Palitseri waranduse registreerimist.

Dr. W. Palitseril kui lasteta lesel puuduwad lähedased pärijad. Seni pärismisõiguslikud isikud enesest elumärki pole annud.

Sularahas kapitalide kohta, mida dr. W. Palitser järele on jätnud, puudub weel selgus. Ta maja Nõmmel pole eriti surte mõõtudega ja on ehitatud üheperekonna elamuks, kuid seewastu sisustatud ülihästi, nii et maja, wallaswara, krundi ja sellele asutatud ceskujuliku kiwitaimla wäärtust hinnatakse wähemalt 100.000 kroonile.

Hoidke oma hambaid!

Puhastage neid järjekindlalt Nivea-hambapastaga, see säilitab nad terved ja hiilgavalt valged.

Hinnad: 50 ja 75 senti

Werner Mehks, Tallinn

NIVEA-Hambapasta

Sirtsi algkoolihoonele pandi nurgakiwi.

Pühapäewal, 16. juulil toimus Sirtsi uuele koolihoonele nurgakiwi panek. Uus koolihoone tuleb 2 klassiruumiga ja elukorteritega koolijuhatajale ja õpetajale. Hoone läheb maksma 25.000 kr. Walmis loodetakse saada algawaks õppeaastaks. Inimesi ilusa ilma tõttu oli wõrdlemisi palju. Waimuliku talituse pidas kohaliku kihelkonna pastor.

„Ja et te need tükid esitaksite isiklikult — see poleks vajalik?"

„Ei, ei," vastas Thomas Ryde. „Võiks tekkida olukordi, mis teevad selle võimatuks. Üks meist näiteks võiks jääda haigeks ja lebada haiglas, või ka surra, ja jumal teab, milline takistus võiks veel tulla. Kui olete teinud kindlaks, et tunnistuse tükid on õiged, võite võtme välja anda, ja teie vastutus on sellega lõppenud."

„See on kõige veidram esitis, millega mulle on kunagi esinetud," ütles mr. Hogg, „ja ma tahaksin teist meelsasti veidi enam kuulda, mu härrad, sest pakk, mille väärtus miljon naela, tähendab siiski küllalt suurt vastutust."

„Mis puutub minusse ja minu osanikudesse," vastas Ryde, „siis tahan siiralt tunnustada, et oleme nii öelda seiklejate seltskond."

Tekkis halvustav ja pahane pomin, Ryde aga jätkas häirimatult:

„Kuid enam või vähem ausad seiklejad. Riskisime kõigega, mis meil oli, et saavutada seda pakki. Oma kutse ja päritolu suhtes andsin teile juba teateid. Te teate, et teil pole tegemist kõige puhtama kaubaga."

„Kas ma võin pakki näha?" küsis Hogg.

Ryde pani selle lauale, kuna mehed laua ümber moodustasid poolsõõri. Mr. Hogg kaalus hoolikalt pitseeritud pakki käes ja mõtles siis minuti jooksul järele. Põrgumasina jaoks polnud see nähtavasti küllalt raske, tema arvates ei võinud pakis olla muud kui paberid.

„Noh, hüva, mu härrad," nõustus ta siis, „seifi üür kolme kuu eest — lühemaks ajaks me üldse ei üüri — on viiskümmend naela. Kui olete selle summa tasunud, kirjutan teile soovitud tunnistuse."

Thomas Ryde pani lauale kümnenaelase pangatähe, tegi sellekohase sissekande oma märkmikku ja silmitses siis talle ulatatud üürikut. Siis pani ta selle tagasi lauale ja tõusis püsti.

„Laske nad sisse nende saabumise järjekorras," käskis ta.

„Nad kõik tulid korraga."

Mr. Hogg imestas veelgi enam. Ta laskus tugitoolis seljakile ja vaatas oma sekretärile üle prillklaaside otsa.

„Mis inimesed need on?" uuris ta.

„Näivad olevad City kaupmehed. Üks neist igatahes näeb pigemini välja kunstnik. Tal on lainetavad juuksed ja ta liigutused näivad olevat liiga närvilikud. Arvatavasti ameeriklane."

„Palun, tooge nad sisse, s. t. kui nad kõik tahavad korraga tulla."

„Seda ma usun küll. Nad istuvad peadpidi koos, ja kui ennist kell helises, tõusid nad kõik korraga püsti. Näis, nagu ei tahaks nad üksteist silmast lasta."

Mr. Hogg andis oma sekretärile käega lahkumiseks märku ja seadis end tugitooli mugavasti istuma. Väljast kostis samme, ja kohe sellejärel avanes uks.

„Viis härrat, härra direktor!" teatas Skinner.

Nad marssisid sisse, üks teise järel, ja otsekohe jäi mr. Hoggile mulje, et need mehed üksteist hirmsasti kahtlustavad. Dr. Hisdale oli juht, järgmisena tuli Thomas Ryde, väike pakk kaenlas, tema kõrval Huneybell ja Hartley Wright. De Brest üksi marssis järele, ulatudes teistel üle pea.

„Mu härrad," algas Internationale Safe Company direktor püsti tõustes, „oletan, et soovite minuga kõnelda äriasjus. Millega võin teid teenida?"

Kõneles Thomas Ryde. Ta korraldas oma prille, valis omale õige mugava tugitooli ja ristas jalad.

„Kahetseme väga, et peame teile sooritama niisuguse rünnaku, aga meie kõik oleme ettevõttest, mis meid siia toob, ühtlaselt huvitatud. Õnnetuseks valdab meid sügav umbusaldus üksteise vastu, ja see on põhjus, miks me ilmusime kõik! Minu nimi

tage veidi. Niipalju kui tean, olete kolmekümnekuueaastane. Isegi terve aasta ei tohiks olla teile liiga pi:k, et siis kogu üleiäänud eluaeg veeta rikka mehena . . . Teie, dr. Hisdale, olete õpetlane. Ma ei tea, kui suured on teie sissetulekud, aga teie laboratoorium Nottinghamis on kuulus, ja ma võin vaevalt oletada, et te puudulikku sissetulekuga võiksite pidada säärast maja."

„Ma ei mõista, mis on sellel meie juhtumiga tegemist," protestis dr. Hisdale, „Mina pean mugavalt elama, sest ma olen sellega alati harjunud, aga ma vajan viibimata raha oma uuteks katseteks."

„Oletagem siis seda," jätkas Thomas Ryde, „igatahes ei kannata te praegu tungivat puudust ja võite julgeoleku pärast veel oodata kaksteist kuud. Teie, parun de Brest, olete jõukas mees, ja teile ei tähenda ootamine mitte kui midagi."

„Te eksite, mr. Ryde," kinnitas de Brest kähku, „nimelt rikas mees vajab kõige rohkem raha. Pean ajama oma panga-äri. Iga päev avaneb mulle võimalusi kasulikke äritehinguid teha, aga need nõuavad raha."

„Sellegipärast võite te oodata . . . Mis puutub teisse, mr. Hartley Wright, siis ma tean, et teil on mitu väärtuslikku esindust, ja ma kujutlen, et saate neist ilusat sissetulekut. Olge sellega veel mõni kuu rahul. Uskuge mind, see tasub vaeva. Praegusel silmapilgul, kus võidakse haista, et Boothroydi menetlus moodustab osa sellest sissemurdmisest, pole maailmas ühtegi suuremat firmat, kes ei püüaks meiega ühendusse astuda."

Pikk tõsine vaikus järgnes neile sõnadele. Thomas Ryde oli oma kaaslasi vastu enda tahtmist veenda suutnud.

„Aga kuidas saab siis teatavaks, et Boothroydi menetlus on varastatud?" päris dr. Hisdale. „Firma ise seda tõika ei tunnusta. Ja ajalehis pole seni ka sellest sõnagi kirjutatud."

„Keegi ei süüdista teid, et olete teinud seda või midagi muud," kinnitas dr. Hisdale. „Teie käitumine oli täiesti laitmatu. Ma pean aga tunnistama, et paberite küsimus teeb mulle sama suurt peavalu nagu Hartley Wrightile. Nii mõnigi tugev mees on alistunud kiusatusele saada miljonäriks."

Thomas Ryde tõusis püsti.

„Väga hea, säilitagem siis vastastikuse umbusalduse põhimõtte. Kohtume homme kell kaks pärast lõunat Cannon Streeti hotelli suitsetamissaalis, ja ma esitan teile kindla paberite deponeerimise kava, mis, nagu ma loodan, rahuldab igaüht."

„Teie plaani ära kuulata me ju võime, aga ma ei tea, kaas ma sellega nii lihtsalt nõustun," pomises Hartley Wright.

„Teie ühinete enamusega," kõlas terav vastus.

„Mu härrad, elan siit kaunis kaugel ega ole harjuud nii kauaks välja jäämа. Mina lahkun. Dr. Hisdale, tänan teid teie külalislahkuse eest. Käepigistus selles umbusalduse õhkkonnas oleks küll puhtakujuline iroonia. Niisiis — nägemiseni homme kell kaks!"

Nende sõnadega ta lahkus. Bankett oli lõppenud.

3. peatükk.

Pärastlõunal, mis järgnes sellele kummalisele õhtuseltskonnale dr. Hisdale'i juures, läks mr. Henry Hogg, Internationale Safe Deposit Company direktor, täpselt kell pool kaks einelt tagasi oma büroosse. Ta astus majja erasissekäigu läbi ja helistas sekretärile.

„Kas käis keegi siin või telefoneeris, Skinner?" päris ta.

„Viis härrat ootab teid," teatas noormees.

Mr. Hogg oli imestunud. Viis ettenähtamatut klienti nii varasel pärastlõunal — see oli tõepoolest tavatu.

Simunast

Põllumeeste-päew 13. aug.

Simuna põllumeeste konwendi korraldusel peetakse 13. aug. Simunas, Awanduse põllunduskooli juures konwendipiirkondlik põllumeeste-päew koos noorkarja näitusega, kus on eriosakond ka hobustele.

Kuremäelt

H. Hiis Illuka algkooli õpetajaks.

Illuka wallawalitsuse poolt wolikogu ülesannetes waliti Illuka algkooli õpetajaks Leeni Hiis, kes tegutses õp. k. t. jamas koolis juba möödunud õppeaastal. Otsus esitati kinnitamiseks haridusministeeriumile.

Taimekaitseteateid.

Hävitagem tõlkjas.

Tõlkja tõrje määruste kohaselt tulevad tõlkjad hävitada kartuli- ja juurviljapõldudel kitkumise või torkimise teel tõlkja massilise esinemise rajoonis, kuhu hulka kuulub ka Virumaa.

Tõlkja hävitamiseks kartulis on praegu viimane aeg, sest hiljem osutub see raskeks kartuli pealsete suureks kasvamise tõttu. Põllumajanduslikult mittekasutatavatel maadel nagu: teepeenardel, kraavikallastel ja põllupeenardel tulevad tõlkjad kohe maha niita, et mitte lasta variseda valminud seemet.

Nimede eestistamise rindelt

Uusi perekonnanimesid määrati:

Alutaguse w.: Gustaw Kärssin'ile (Kersten) ü. p. — **Künnis;** Rudolf Ammoni'li (Aaman) ü. p. — **Aare.**

Erra w.: Oskar Seemann'ile ü. p. — **Uik;** Ernst Woldemar Weber'ile — **Wainsalu;** Arnold-Michail Berendsen'ile ü. p. **Remmik;** Miina-Josephina Rottmann'ile — **Roode;** Johannes-Woldemar Reinmann'ile ü. a. — **Piusa;** Sergei Luzin'ile ü. p. — **Luisma.**

Illuka w.: Eduard-Richard Nimmitski'le — **Riisjärw;** Marta-Juliette Kilk'i alaealisele tütrele Helda-Katarinele — **Neliste;** Eduard Selliow'ile — **Selimaa.**

Küti w.: Salme-Miralda Liebert'ile — **Läänemets.**

Kohtla w.: Marie-Elisabet Jisman'ile — **Hiiemäe;** Eduard Jaakson'ile ü. p. — **Loide;** Woldemar Wiitow'ile ü. a. — **Kraawinurk;** Andres Pertman'ile — **Pärnmaa;** Marie Witow'ile — **Waniste.**

Lüganuse w.: Arnold Loll'ile ü. a. — **Toomel.**

Maidla w.: Johannes Penek'ile ü. p. — **Rölwak.**

Mahu w.: Selma-Augusta Irmann'ile ü. l. — **Randloo;** Ewald-Rudolf Sommer'ile — **Lillemaa;** Lena (Leena) Harzmann'ile — **Tammearu.**

Paaswere w.: Leno Bärenfohn'ile — **Pärnsalu;** Lisa Ehlweft'ile — **Eelmäe;** Katta-Marie Krutob'ile — **Krunsoja;** Otto Pusen'ile — **Purre;** Elga-Miralda Rausberg'ile — **Rausmäe;** Malle Roosmann'ile — **Roosaar;** August Windberg'ile ü. p. — **Wahemaa;** Rudolf-Arnold Roosmann'ile — **Roosaar;** Mai Pearensshon'ile — **Pärnastu;** Oswald-Harald Senkel'ile — **Helmes;** Woldemar Siemann'ile — **Sillamaa.**

Palmse w.: Aleksander Jürman'ile — **Jürma;** Emilie Miider'ile (Meeder) ü. p. — **Wahar;** Arwu Rihk'ile (Rihwk) — **Erala;** August Suksdorw'ile ü. p. — **Sulawee;** Jüri-Johannes Suksdorw'ile — **Sulawee;** Anton Tooman'ile ü. p. — **Toomla;** Platon Treiman'ile (Dreimann) ü. a. — **Truumaa.**

Rägawere w.: Paul-Johan Braun'ile ü. a. — **Liiwik;** Karl-Rudolf Aleman'ile — **Maalmets;** Ewald-Johannes Teetlak'ile — **Salutamm.**

Sõmeru w.: Rinaldo Glasmann'ile ü. p. — **Kallend;** Joosep Lallberg'ile ü. a. — **Liiwamäe.**

Täriwere w.: Hugo-Leopold Woormansik'ile ü. p. — **Weer.**

Kunda w.: Maria Wintser'ile — **Waldna.**

Kunda l.: August Walter'ile ü. p. — **Wainu;** Ida-Rosalie ja Alfred-Eduard Issak'ile ü. a. — **Kaar;** Ida-Marie Spiegel'ile — **Siidre.**

Raadio.

Teisipäewal, 18. juulil.

7.00 Äratusmäng. Wõimlemine. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päewaudised. 7.30 Hommikukontsert. 8.15 Hommikupalwus — õp. B. Hasselblatt. (Jaani kirikust). 8.35 Perenaistele. 8.40 Turuteated. 18.45 Teated ja reklaam. 19.00 Glasunow: Balletisüseenid. 19.20 Leopold Johanson: Töölisperekonna majapidamine ametlike nurimuste alusel. 19.40 Corso-trio mängib. 20.30 Umbrohutõrjest teede äärtel — Maanteede Talituse propaganda-sekretär H. Tann. 20.40 Päewaudised ja sporditeated. 21.00 Õige aeg. Teated. 21.10 Kuulake Alfredo orkestrit. 21.40 Peatu ja kuula! Woldemar Mettuse westlus. 22.00 Sümfoonilisi poeeme. 22.50 Õige aeg. Päewaudised ja sporditeated. 23.00—23.10 Espe-

Kesknädalal, 19. juulil.

7.00 Äratusmäng. Võimlemine. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päevaudised. 7.30 Hommikukontsert. 8.15 Hommikupalvus — õp. G. Klaus (Jaani kirikust). 8.35 Tallinn ja Türi: Turuteated. 18.45 Teated ja reklaam. 19.00 Raie da Costa mängib ja Merrymakerid laulavad. 19.40 Välispoliitiline vestlus — toimetaja Henno Rahamägi. 20.00 Soovikontsert. 20.30 Hakkame pildistama! 20.40 Päevaudised ja sporditeated. 21.00 Õige aeg. Teated. 21.10 Teike ja Fučik: marsivad. 21.25 Türi: Valter Roots: Hoolitsemistöid seemnekartuli-põldudel. 21.40 Türi: Põllumajanduslikud teated. 21.25 Tallinn ja Tartu: Laule ooperist. 21.50 Corso-trio õhtukontsert. 22.50 Õige aeg. Päevaudised ja sporditeated.

Neljapäeval, 20. juulil.

7.00 Äratusmäng. Võimlemine. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päevaudised. 7.30 Hommikukontsert. 8.15 Hommikupalvus — praost H. Põld. (Jaani kirikust). 8.35 Perenaistele. 8.40 Turuteated. 18.45 Teated ja reklaam. 19.00 Operetihelisid. 19.40 Kuldmüntide leiud, Rooma kaubandus ja germaanlaste rännud Baltimere piirkonda rahvaste rändamise ajal — dr. Werner Knapke. 20.00 Norra ja Soome helindeid. 20.40 Päevaudised ja sporditeated. 21.00 Õige aeg. Teated. 21.10 Viis minutit tervisele — dr. med. M. Kask. 21.15 Lugusid ksilo-marimbal. 21.35 Meri, liiw, mets . . . Suvepilte Narva-Jõesuust — Karl Kesa. 22.20 Reportaaž Eesti-Läti kergejõustiku-maavõistlustest Riias — A. Kask. 22.50 Õige aeg.

Rakwere turg.

Liha suurmüügil. Sealiha 74—78 s. kg, loomaliha 38—45 s. kg, lambaliha 50—55 s. kg, wasikaliha 40—50 s. kg. Wäikemüügil. Sealiha 70—100 s. kg, loomaliha 30—75 s. kg, lambaliha 60—65 s. kg, wasikaliha 45—65 s. kg.

Piimasaadused. Rööskpiim 9—15 s. ltr, rööskkoor 100—110 s. ltr, hapukoor 90—100 s. kg, lauawõi 200—210 s. kg, taluwõi 60 s. 400 grammi, juust 115—155 s. kg.

Kanamunad 45—50 s. kümme.

Kalaturg. Wärsked räimed 40 s. kg, soolatud räimed 20—23 s. kg, soolased kilud 45—65 s. kg, heeringad 55—65 s. kg, suitsuräimed 7 senti kümme

Juur- ja aiawiljaturg. Tomatid 150 s. kg, kurgid 10—25 s. tk, wärsked kapsad 40 kg, lillekapsad 5—30 s. pea, hernekaunad 25—30 s. ltr, porgandid 8—10 s. kimp, wärsked kartulid 20 s. ltr, tikerberid 10—12 s. ltr, murelid 60 s. ltr, aiamaasikad 70—75 s. ltr, metsamaasikad 50 s. ltr, melonid 150 s. kg, peedid 10 s. kimp, redised 5—10 s. kimp.

Wiljaturg. Nisuterad 20 s. kg, rukkiterad 15—16 s. kg, odraterad 13—14 s. kg. kaeraterad 9 s. kg, rukkijahud 18—18,5 s. kg, odratangud 23 s. kg, kruubid 26 s. kg.

Nisu hind madalseisus.

Möödunud nädalal jõudis Liwerpooli börsil nisu hind oma madalseisu. 1931. a. saadik ei ole Inglismaal nisu olnud nii odaw kui praegu. Laupäewal noteeriti nisu 3 shillingit 9¹/₈ pensi 100 lb. Ümberarwestatult Eesti kaaluühikutes on praegune Liwerpooli nisuhind 1 kg kohta umbes 7,6 senti.

Nisu hinna madaluse põhjuseks suuremal määral on nisu hiigeltagawarad maailmas.

Maailma nisutagawara hinnatakse praegu umbes 32 milj. tonnile.

Tähelepanuks raadioabonentidele.

Juhime lugupeetud raadiokuulajate tähelepanu sellele, et eeloleva poolaasta raadiomaks tuleb tasuda juulikuu jooksul. Kuni määratud tähtajani võtavad raadiomaksu vastu kõik postkontorid, postiagentuurid ja Tallinnas, Tartus ning Narvas kohalikud telefonivõrgud, kusjuures tingimuseks on et oleks kaasa võetud raamatukujuline raadioluba, millesse maksutasumine kviteeritakse.

Peale määratud maksutasumise tähtaja möödumist saab maksu tasuda ainult selles postiasutises, kus raadioabonent on registreeritud.

Palume raadioabonente maks tasuda aegsasti ja mitte jätta viimaseks tähtpäevaks, sest siis tekivad paratamata ummikud. Ühtlasi tuleb silmaspidada seda, et maksu tasumisel peale määratud tähtaega kõrgendatakse maks 50 sendi võrra.

Inglise kirikupea esindaja tuleb Eestisse.

Eestisse saabub 20. juulil Inglismaalt Canterbury peapiiskopi esindajana Chichesteri toompraost Duncan Tones, et Eesti piiskopile dr. H. B. Rahamägile üle anda Canterbury peapiiskopi kirja kokkuleppe asjas Eesti, Läti ja Anglikaani kirikute vahel.

Lugejate kirju toimetuseie.

Suur talu söötis.

S. vallas Tallinna—Narva maantee ääres hakkab igale läbisõitjale silma maa-ala, mis kollendab tõlkjatest ja haljendab ohakatest. Ligemalt silmitsedes selgub, et siin on jäetud harimata talu põllumaa ja nagu keegi kohalik põllumees jutustas, on sööti jäetud kogu asundustalu põld. Talu omanik B. T. on hoopis teises maakonnas teenistuses.

Kui valus on tõsistel põllumeestel läbi käia tollest talust, kus väärtuslik põllumaa kasvatab ainult võidutsevat umbrohtu ja vaid ühe tükikese peal on vilets rukis. Mahajäetud krundi naabruses elavad uudismaa elanikud, kes mõne aastaga on teinud uudismaast, kus varem polnud jalatäit haritud maad, väärtusliku põllumaa. Kas ei võta neilt tegurikastelt töömeestelt tööisu naabruses söödisolev väärtuslik põllumaa, kuna nemad peavad raske tööga tegema juurikate vahel põldu, millest elada?

Sarnase põllu hülgamise vastu peaks võitlema üsna karmide abinõudega.

Rändur põllumees.

Rannamaad muutuvad kuivaks

Lisaks varem samas ümbruses tegutsevatele veeühingutele kutsutakse käesoleval suvel uued veeühingud ellu Pedasaares ja Paaskülas, milliste asutamiskoosolekud peetakse augustikuu alguses. Lahe-Pedasaare veeühing haarab 25 talumajapidamist 115-ha. maa-alaga, kuna Paaküla veeühingule jääb 18 liiget ning kuivendatav maa-ala on siin 205 ha. Kolmas veeühing kutsutakse samal ajal ellu Rasivere-Tammikul, kus veeühingusse koondunud 11 liiget, kuna veeühingu piirkonda kuulub 112 ha. maad.

Soovitakse põllutöölisekohti.

Vastavalt Viru maa-ameti ankeedile põllutöölise kohtade vajaduse kohta asus Rakvere põllumeeste konvendi juhatus seisukohale, et konventi oleks võimalik ja vajalik rajada 1940. a. 15 põllutöölise kohta, neist 10 Rakvere ja 5 Sõmeru valda. Konvendi juhatusel polnud aga võimalik talupidajatega läbirääkimisi pidada vajaliku maa-ala müümiseks põllutööliskoha jaoks.

„Muistse Eesti linnused" raamatukogudele.

Haridusministeeriumi noorsoo- ja wabaharidustöö osakonna poolt saadetakse kõikidele Wirumaa awalikkudele raamatukogudele tasuta Õpetatud Eesti seltsi wäljaandel ilmunud „Muistse Eesti linnused", igale kogule 1 eksemplar.

Loendus õnnestus hästi.

Põllumajandusloenduse materjal Virumaal on loendajate poolt üle antud juba instruktoritele, kes peale kontrollimist materjalid edasi saadavad ringkonna juhatajale ja statistika keskbüroo esindajale hra Pentile, kes teostavad lõpliku kontrollimise. Hra Pentile saadeti E. statistika keskbüroo poolt abiliseks pr. Tikand. Materjalidega kontrollimisega jõutakse valmis juulikuu lõpuks.

Nagu selgub seni kokkutulnud materjalidest, on loendajad oma töö Virumaal teinud hästi, mille tõttu pole tulnud ette suuremaid v iperusi ja arusaamatusi. On ilmnenud ainult üksikuid ebatäpsusi kokkuvõtetes, millised vead on aga kõrvaldatavad.

Eesti tauditõrje wälismaale eeskujuks.

Põllutööministeeriumi weterinaartalitusse abidirektor dr. med. wet. A. Herodes jõudis tagasi Kopenhaagenis peetud kuue riigi weterinaararstide kongressilt.

Saabumisel jutustas dr. A. Herodes, et taanlased tundsid eriti suurt huwi meil tarwitatud tauditõrje wahendite wastu. Meie tõrjewahendid tunnistati kongressil eeskujulikeks. Taani ja Rootsi weterinaartegelased esitasid kongressi lõpul dr. A. Herodesele palwe, et Eesti weterinaartalitus saadaks nendele edaspidi täielikumaid materjale meie tauditõrje abinõude kohta.

Päästis tulest ema ja lapse.

Eesti tuletõrje liidu poolt annetati tuletõrje Narwa brigaadipealiku R. Lepiku ettepanekul Narwa jõe ülemjooksul, Piiri walla, Uusna k. talupidajale Feodor Dubrowskile kuldmedal. F. Dubrowski oli päästnud oma elu kaalule pannes põlewast majast naabertaluomaniku 2-aastase lapse ja wiimase ema.

Kiviõlli katoliku kirik.

Rooma-katoliku piiskopi algatusel kavatsetakse Kiviõli kaevandusse püstitada uus kirik katoliiklastele. Seni kasutati Kiviõlis katoliku kirikuna üüriruume, millised aga kitsad ega võimalda jumalateenistuste pidamist suuremale inimhulgale. Kuna aga Kiviõli kaevanduses ja ümbruskonna talutöödel töötab praegu suuremal hulgal poolakaid, kes katolikuusulised, siis osutus uue kiriku soetamine vajaliseks.

Uueks kirikuks ehitatakse ümber Narva-Jõesuus asuv väike kirik, milline lammutatakse ning veetakse Kiviõlli. Uue kiriku projekteerimistööd on praegu käsil.

on Thomas Ryde. Härra minust paremal on dr. Hisdale, kelle nimi arvatavasti tohiks olla teile tuttav. Dr. Hisdale on kuulus teadlane. See seal on mr. Huneybell, minu kaastööline. Tema taga parun de Brest, tuntud Hollandi ärimees ja pankur, ja härra, kes istus minu ja ukse vahele, on mr. Hartley Wright."

Mr. Hogg võttis selle esituse viisakalt teadmisse.

„Kuna te ütlete, et tulite siia äriasjus," tähendas ta, „siis arvan, et siin on tegemist seifide üürimisega?"

„Tahtsime ainult ühtainust," vastas Ryde, „kõig tugevamat ja kindlamat, mida te suudate meile pakkuda."

Direktor naeratas leebelt.

„Teil on kindlasti meie suhtes teateid. Meie pank on ainus maailmas, mis võib oma klientidele pakkuda absoluutset julgeolekut. Meie seifid on kõik ühetaolised, aga nende konstruktsioonid on midagi, mis eraldab nad kõigist senivalmistatud seifidest, sest pole mingit võimu maa peal, looduses ega teaduses, mille abil võiks avada meie poolt korraldatud suletud seifi. Sõnaga — nad on ligipääsematud. Meie alalhoidmisviis, meie alarmikellad —"

„Üsna õige," katkestas Ryde teda viisakalt, „tunnustame, et teie selts pakub meile täielikku julgeolekut. Ent me kahtleme milleski muus, nagu teile seda kohe seletan. Kas me peame teid informeerima paki suhtes, mille me tahame teile deponeerida?"

„Mitte kuidagi," kinnitas mr. Hogg, „ainus, milles ma pean veenduma, on, et see ei sisalda plahvatusaineid."

„Kas peate selle otsustamiseks paki avama?" päris dr. Hisdale.

„Oh ei, selle võin kindlaks teha kaalu järgi."

„Väga hea," jätkas Thomas Ryde, „ja nüüd siis jõuame raskeima punkti juurde. Oleme isiku läbi,

Me peame ootama kolm, võib-olla koguni kuus kuud. Ilus. Kes kurat aga hoiab selle aja jooksul pabereid?"

„Ah," pomises mr. Ryde, „arvasin juba, et jõuame selle punkti juurde."

„Mind ei usuta — mina ei usu teid," kõlas lihtne vastus, „tahan teada, mis saab paberitest."

„Pakk on olnud kahe viimase nädala jooksul minu juures kindlas paigas," ütles Thomas Ryde.

„Jah, ega te ometi ei arva, et meie teid usaldasime?" urises teine talle vastu. „Võite olla kindel, et me pole alles täna sündinud. Mina ja parun, dr. Hisdale, pidime maksma nädalas viis naela, et lasta teid valvata sellest ajast, kui Londonis oleme. Jah, seda te peate teadma. Me ei kavatse usaldada teid mingil tingimusel rohkem kui teie usaldate mind. Ja nüüd öelge meile, mida kavatsete teha."

„On olemas omamoodi meetod, kuidas niisuguseid asju lahendada," vastas Thomas Ryde pikkamisi, siludes käega üle laua. „Paberid on praegu minu valduses. Kas sooviksite sellepärast minuga võidelda?"

Järgnes õudne vaikus. Thomas Ryde oli tõmmanud oma tooli laua juurest veidi eemale ja ta silmad kuldäärtega prillide taga hiilgasid nagu teemandid. Võib-olla polnud ükski neljast mehest argpüks, aga nende hulgas polnud ka ühtegi, kel poleks jooksnud külmajudinad üle selja, nähes meest, kes kahe sekundi jooksul oli hävitanud kahe inimese elu, ilma et ta seejuures oleks liigutanud ripsetki.

„Neetud loba niisugune!" pomises Hartley Wright.

„Meil ei tarvitse tõepoolest tülitseda," heitis de Brest vahele, „seal on ju meie jaoks raha küllalt!"

„Täiesti minu arvamus," tähendas Thomas Ryde oma teraval, läbitungival toonil. „Teie ütlete, et lasksite mind jälgida. Kas panite tähele, et ma selle kahe nädala jooksul külastasin rahamehi või vahrikante?"

keda teie ei tunne, ja keda me nimetame mr. X, liitunud seltsiks. Kõik on üksteisele peagu võõrad. Kuna see juhtum üles seab mitmesuguseid nõudeid, astusime nimelt meie osanikkudena asja etteotsa. Sissetulek ettevõttest kindlustab meile igaühele küllalt suure summa, aga esialgu pole seda võimalik raeliseerida. Selle, ütleme — varanduse võti, on siin selles pakis, mida te olete juba kahtlemata märganud."

„Endastmõistagi," möönis mr. Hogg.

„Ärge mõtelge meist halba, mr. Hogg, aga meie töö tulemus väärib miljon naela. Ütelge ise: kas pole seepärast vastastikune umbusaldus õigustatud? Kas usute, et leiduks ülde viit inimest, kes üksteist usaldaksid, kui on küsimuses kuuendik miljonit? Jätan selle küsimuse teie otsustada."

„Ma mõistan," pomises Hogg. „Teie ei suuda otsustada, kellele peaks usaldama võtme."

„Õige," kõlas järsk vastus.

„Võib-olla võiks igal olla võti," pani Hogg ette.

Pooleldi tsüüniline, pooleldi ehtne naeratus lendas üle viie pingul näo.

„Kes meist saaks magada rahulikult, kui ta teaks, et võti on teise käes?" küsis Ryde. „Meie kõik oleme ainult inimesed, mr. Hogg, ja nagu ma teile juba ütlesin — täis umbusaldust üksteise vastu. Teie esitis ei aita seda probleemi lahendada."

„Kas ei või teie ise mulle mingit esitist teha?" päris mr. Hogg.

„Mina soovitasin järgmist," vastas Ryde, võttes laualt poogna firma paberit, „Teie annate meile tunnistuse meie depoo suhtes, jätaksite aga võtme enda seifi. Selle tunnistuse te jagate kuueks tükiks. Kaks neist annate mulle, mr. X-le, ja neli teist saavad minu sõbrad. Teie tohite võtme välja anda ainult siis, kui see tunnistus on teil tervenisti koos."

Mr. Hogg mõtles minuti jooksul järele.

Thomas Ryde naeratas.

„Ma ütlen teile, kuidas see välja tuleb! Boothroydi vabrikud ei saa ilma selle retseptita oma siidi valmistada. Turg ujutatakse üle kõlbmatu materjaliga. Mõrvatud vanake oli ainus, kes seda kunsti tundis ja kasutas. Oma saladust ta ei usaldanud kellegi. Uue, väljalastava materjali kõlbmatus ei tohiks kaubandusmaailmale märkamatuks jääda. Mina ometi pean seda teadma, sest turustan ju mina vabriku kaupa, olles selle ainus agent Londonis. Ei kesta kindlasti kuigi kaua, kuni ostjad haistavad õiget põhjust."

„Firmal on väga tubli keemik," mõtles dr. Hisdale, „vana Rentouli väimees, arvan."

„See on õige," kinnitas Ryde, „kuid kas mäletate, mis ma teile omal ajal ütlesin. Vana Boothroyd — lord Dutley, kui ta suri — oli kõige kitsarinnalisem ja paksunahalisem mees, kes on kunagi elanud ja hinganud. Ta ei usaldanud kunagi kedagi muud kui Rentouli. Sir Mathew Parkins näiteks, Boothroydi tehniline direktor, ei tea vormelitest, vajalistest kemikaalidest ja muust palju rohkem kui mina. Iga osakond töötab eraldi ja ainult retsept, retsept, mis meie käes, viis nad lõpuks kokku. Nüüd nad peaksid uuesti alustama katsetega, mis aga läheks neil maksma miljoneid. Ja milliseid tulemusi nad ka saavutaksid, kunagi ei saa nad valmistada Boothroydi kunstsiidi, vähemasti mitte enne, kui nad on saanud retsepti tagasi."

Brest läks puhveti juurde ja tuli tagasi, sigarett suus.

„Ma ju harilikult niisuguste äriasjadega ei oota, aga ma usun, et mr. Ryde'i sõnades on osake tõtt. Aktsiatest peab lõppeks ka raha teenima. Me võiksime katsuda paberite vastu raha saada."

„Küllap Ryde juba teab, mida ta kõneleb," kinnitas Hartley Wright tusaselt, „aga ta ei puudutanud ühte punkti, mis näib mulle olevat kaunis tähtis.

Ujumine mass-spordiks.

Eesti veespordi liidu üldkorraldusel toimuv üleriiklik ujumise propaganda nädal, mille eeltööd õppegruppide organiseerimise ja vastavate instruktorite eelinstrueerimisega algasid juba 10. skp., võib nüüd täie hooga üle riigi alata. Ujumisnädal organiseeritakse peaminister K. Eenpalu aupatronaazhi all, kes oma nõusoleku selleks on andnud. Üle kogu maa rakenduvad tõhe ligi 100 ujumisinstruktorit ja ujujat, et tasuta õpetada kõigile soovijaile ujumisoskust ning enese ja kaaslaste päästmist uppumisohust.

Kuna igal suvel masendavad meid teated hulgalistest uppumistest puuduliku ujumisoskuse pärast, siis tuleb kõik jõud rakendada, et anda igale võimalust asjatundliku instruktori juhatusel vajaliku ujumisoskuse omamiseks. Ujumine peab kujunema massspordiks, sest ujumine on spordiala, mille bioloogiline väärtus on kõrgeim. Rahvas tuleb õpetada ja ette valmistada juba koolipõlves teadlikule ujumisele ja uppumisohuga võitlemisele. Iga keskpärane ujuja on alati võimeline end uppumisest päästma ka tugevama krambi korral; meelekindluse kaotamine ja paanilisse hirmu sattumine on uppumise kindlamaid käsilasi. Neile lisandub veel ujuja suurim vaenlane — alkohol.

Oleme õnnelikus olukorras, et meie riik on rikas veekogudest, mis võrratult soodustab ujumise muutmist mass-spordiks. Igalepoole jõgede ja järvede äärde on võimalik väga väikese tööjõu ja materjalikuluga soetada korraldatud ujumiskohta, tarvis ainult julget pealehakkamist kohalike veespordihuviliste poolt.

Järgnevaiks aastaiks on Eesti veespordi liit seadnud üleriiklike ujumiskursuste tõhusa läbiviimise aluseiks põhimõtted: ujumisõpetus tuleks viia algkoolidesse õppeainena; luua üle riigi pidev ja võimalikult tihe ujumisinstruktorite võrk, õpetades ujumisinstruktoreiks kooliõpetajaid ja noorsoo-organisatsioonide tegelasi; korraldada üle riigi veekogude äärde ujumiskohti ja omavalitsuste kaasabil ehitada ujulaid, organiseerides nende juurde vastavaid vetelpäästjaid ja vetelpäästevahendeid; propagandaga selgitada laiematele rahvahulkadele ujumisoskuse kasulikkust ja vajadust, seega kaasa tõmmates suuremaid masse ujumist õppima.

Wiru esiwõistlus kergejõustikus toimus K.-Järwel.

Wirumaa esiwõistluste korraldamine oli usaldatud tänawu K.-Järwe „Wõimulale". Wõistlus toimus pühapäewal, 16. juulil 60 sportlase osawõtul. Wõistlustel purustati ka senine 400 m. jooksu rekord, mis juba aastaid seisnud omaaegse parima kergejõustiklase Topmanni nimel. Rekordi purustajaks oli Kiwiõli mees E. Lipp, kes saawutas ajaks täpselt 54.00. 200 m. kordas Kink senist Wiru rekordit ajaga 23,3. Ka teistel aladel saawutati tänawuse hooaja parimaid tagaiärgi.

Esiwõistluste tehnilised tagajärjed kujunesid järgmisteks:

100 m. 1) Eisler, 11,8; 2. Soowik, 12,[illegible] 3. Pruunsild, 12,1; **200 m.** 1. Kink, 23,3; 2. Tarkmann, 24,1; 3. Eisler, 24,5; **400 m.** 1. E. Lipp, 54,00; 2. Tigane, 54,5; 3. Jaksion, 56,4; **1500 m.** 1. Weenmaa, 4.26,0; 2. Luhamaa, 4.26,1; 3. Laas, 4,34,8; **3000 m.** 1. Wall, 9.56,1; 2. Wares, 10.01,1; 3. Laas, 10.11,8. **4×100:** 1. Kiwiõli meeskond, aeg 48,4; 2. Kiltsi, 49,7; 3. Simuna msk. 50,3; **800+400+200+100** wõitis jällegi Kiwiõli meeskond ajaga 3,42,4; 2. Kiltsi, 3,49,9; 3. K.-Järwe „Wõimula", 3.55,1; **Kaugus:** 1. Kink, 6.81; 2. Tarkmann, 6.71; 3. Pruunsild, 6.16; **Kõrgus:** 1. Luuri, 1.75; 2. Tarkmann, 1.70; 3. Proosa, 1.70; **Kolmik:** 1. Tarkmann, 13,07; 2. Pentjärw, 12,57; 3. Pruunsild, 12,50. **Teiwas:** 1. Luuri, 3,10; 2. Kümnik, 3,00; 3. Päew, 2,90; **Kuul:** 1. Woitk, 12,46; 2. Lillo, 12,43; 3. Kümnik, 11,96. **Ketas:** 1. Tarkmann, 40.55; 2. Woits, 40,25; 3. Lehtlaan, 38.96. **Oda:** 1. Nirgi, 52,29; 2. Neerot, 51,84; 3. Linnas, 50,99.

Organisatsioonidest omandas kõige rohkem punkte Kiwiõli sp. klubi, kes saawutas 83 punkti, 2. tuli Kiltsi ÜENÜ 64 punktiga ja kolmandaks Simuna ÜENÜ 55 punktiga.

F. Issak oda 71,17. m.

Reede õhtul Tartus ASK korraldusel peetud kergejõustiku miitingul saawutas F. Issak odaheites 71,17 mtr., kusjuures wiis heidet kandusid üle 68 meetri.

Rahwatantsu harjutus kolmapäewal.

Kolmapäewa õhtul kella 8 ajal toimub Rakwere staadionil ÜENÜ osakonna korraldusel wõimlemise ja rahwatantsu harjutus, millest palutakse osa wõtta kõigil wõimlejatel ja rahwatantsijatel.

Kergejõustikuwõistlused neljapäewal.

ÜENÜ Rakwere osakonna korraldusel toimuwad Rakwere staadionil neljapäewal, 20. juulil algusega kell 7 õhtul rahwuslikud kergejõustiku wõistlused. Wõistluste kawas on jooksudest 200 m., 400 m., 1500 m. ja 10.000 m., kõrgushüpe, kolmikhüpe, kettaheide, kuulitõuge ja hodaheide. Wõistlustest wõtawad osa Rakwere ja ümbruskonna paremad kergejõustiklased.

100 km jalgrattal 2 t. 58 m. 33,4 sekundiga.

Neljapäewal toimus Tallinnas Kadrioru ringteel maraton jalgratastele. Wõistlusest, mille maa pikkus oli 100 km, wõttis osa 19 paremat jalgratturit üle maa, kelledest lõpetas aga ainult 5. 100 km-sõidu wõitis F. Ruubel (Tartu Kalew) ajaga 2 t. 58 m. 33,4 sek., mis on ühtlasi uueks Eesti rekordiks. Teiseks jäi F. Tamm (Tartu Kalew), 2 t. 58 m. 22,8 sek.

„Wirumaa Teataja" 17. 7. 39. Lhk. 5.

Rakvere veerg.

Õpetajaid Rakvere naiskutsekoolile.

Haridusministeeriumi kutseoskuse osakonna poolt kinnitati Rakwere naiskutsekoolile algawaks õppeaastaks õpetajaid kohtadele järgmiselt: Salme Siefart — õp. k. t., Helene Juurwee — instruktori k. t., Marie Hunk — õp. k. t., Joosep Allikas — tunniandja, dr. A. Raatma — õp. k. t. ja Asta Klamm — õp. k. t.

Samuti on lubatud naiskutsekooli õmblemise osakonna 3. klassile töötada tehnilistel tundidel kahes rühmas.

Maawanem puhkuselt tagasi.

16. juulil asus peale puhkuselt tagasisaabumist ametikohuste täitmisele maawanem K. Pajos. Puhkusel wiibib praegu abimaawanem E. Raatma.

Uusi autojuhte.

Wiru maawalitsuse juures toimunud mootorsõidukite juhtimisloa saamiseks korraldatud eksameil sooritasid autojuhtimise eksami Hugo Allika, Kruusamägi, Georg Lillimägi ja Juhan Marand, kuna mootorratta eksami Arwo Wäli, Jaan Maidla ja August Lekk.

Linnainsener linna ehitusinspektoriks.

Uus ehitusseadus näeb ette, et igaas linnas ja maakonnas peab olema ehituse järelewalwe inspektor. Rakwere linna ehitusinspektori k. t. kinnitati teedeministeeriumi poolt linnainsener R. Riips.

Kukkumine põhjustas surma.

Reede hommikul kukkus K.-Järwe uue koolimaja lae wärwimisel kuue meetri kõrguselt tsementpõrandale, tööline Helmut Kirspuu, 24 aastat wana, nagu teatasime eelmises lehes Rakwere linnahaigelas, kuhu ta toimetati rawimisele, heitis mees peagi hinge. Lahkamisel selgus, et surma põhjustas kuklaluu purunemine, kuna Kirspuu kukkus kuklaga wastu kõwa tsementpõrandat.

Prefekti sekretär ametipuhkusele.

Alates esmaspäewast, 17. juulist läks kuuajalisele ametipuhkusele Wiru-Järwa prefekti sekretär Orb. Tema puhkusel olekul täidab sekretäri kohuseid asjaajaja H. Reinmets.

Rakwere muuseumile on annetanud:

Peeter Tõnismaa — 1 wanaaegne sõjamehe saapaapsati raud. Stahl — 5 wana raha. Siller — 1 wäike ese (wõru). Göetz — 1 wana raha 1749. aastast. Mölder — wanaaegne lukusang. Kesskülä — 7 wana raha.

Õllejänu wiib kohtusse.

Undla wallas Arukülas elutsewad Mai Sork 65 aastat wana ja poeg Johannes Orgmets, kes peawad seltsis talu. Hiljuti tegi poeg õlut ning läks ise lähedalolewale peole. Warsti peale poja lahkumist ilmusid Mai Sorgi juurde kaks temale tundmatut meest, kes teatasid, et poeg olewat käskinud õlut tuua peoruumi järele. Ema uskuski wõõraste juttu ning andis neile kaasa piimapleki ühes seesolewa 8 liitri õllega. Hiljem, kui poeg peolt koju tuli, tekkis emal ja pojal jutt õllest, kus ema tegi pojale teatawaks, et tema äraoleku olewat kaks meest poja käsul wiinud märjukese ära. Pojal polnud aga asjast aimugi

Sündmusest teatati politseile ning juurdlusega tehti kindlaks, et õllewiijateks olid Undla wallas, Päri külas elutsew August Päri ja Lehtse walla elanik Arwed Hint. Lehtsest saadi kätte ka tühi piimaplekk.

Nagu mõlemad mehed seletasid, olewat nad sõitnud Arukülast läbi ning saanud teada, et Orgmets olewat teinud hiljuti õlut, mida nemad ka juua tahtnud. Nad tulnud ideele, mille hiljem teostasid. Nüüd tuleb neil aga selle teo anda wastust kohtus.

Kaklev abielurahvas sõimas keelajat.

Politseile teatas Kiltsi alevikus elunev Julius Väli, et mõni päev tagasi on tema korteri akna taga lärmitsenud ja teda sõlmanud abielupaar Jüri ja Liide Siimerid. Siimerid olid mõlemad purjus ja kaklesid omavahel. Kui neid keelas J. Väli, kelle akna all kogu see etendus toimus, sõimasid kaklejad kutsumatut vahelesegajat pättide pealikuks.

Uus maailmarekord 800 mtr. jooksus.

ETA. Milano, 17. juulil (DNB.). Saksa-Itaalia kergejõustiku maavõistlusel püstitas sakslane Rudolf Harbig 800 meetri jooksus uue maailmarekordi ajaga 1.46,6. Senine maailmarekord seisis ameeriklase Robinsoni nimel ajaga 1.49,6.

Eesti-Soome tennises.

ETA. Helsingi, 16. juulil. (STT.) Eesti-Soome teenismaavõistlusel Helsingis Lasn võttis Lagerblomi 6:3, 6:3, 6:4, Salo võitis Tombergi 6:4, 6:3, 7:5, Kree — Buchti 6:1, 3:6, 6:3, 6:0, Kuus — Peterzensi 6:2, 6:3, 3:6, 7:9, 8:6, Forsman — Niemanni 6:1, 6:3, 6:3, Töfgren — proua Feldhuhni 6:1, 6:1, Hellström — prl. Tikenbergi 6:3, 6:4. Soomel on seni neli punkti ja Eestil kolm punkti.

Laskewõistlus Kiltsis.

Kiltsis korraldati 16. skp. Wao kompani poolt laskewõistlus, kus oma laskeosawust proowisid kohalikud tegelased, kes kinkisid kaitseliidule kaks täpsuspüssi.

Kohale oli sõitnud ka malewa pealik kol.-ltn. G. Waher. Enne wõistlusi toimus pidulik püsside üleandmine kaitseliidu Kiltsi rühmale. Kinkijate nimel andis püssid malewa pealikule üle erumajor Waher. Malewa pealik andis siis ühes omapoolsete heade soowidega püssid üle Wao kompanii Kiltsi rühmale.

Peale selle oli wõistlus, kus esimesele kohale tuli kinkijatest E. Keerdoja, saawutades 47 silma wõimalikust 50. Teiseks jäi 45 silmaga A. Krüger ja kolmandaks Raak, ka 45 silmaga. Peale wõistlust oli naiskodukaitse poolt korraldatud teeland, kus anti kol.-ltn. Waheri poolt wõitjatele kätte ka auhinnad.

Ilusaid suvepäevi rannarahva külalisena.

NAATANAEL.

Külad mahajäetud majadega.

Kolm maja — kolm rauka.

Rannateede eest ei ole hoolt kantud. Neil oma tee— weetee, küllap sellepärast on maa teede eest hoolitsemine jäetud kolmanda wõi koguni neljanda tähtsusega mureks. Tulemuseks on, et rannateed on kewadel ja sügisel pehmed, kohati põhjatult pehmed, müüd, kuiwal siidasuwel aga tolmused, liiwased ja jalgrattasõidutee osas ennekõike juurikaid täis kui hirmus. Wõsjult Lobi neeme poole pole lugu raasugi parem, puujuurikate osas ehk weel halwemgi ning tulemuseks oli, et rattakummides tundus olewat wähe õhku. Lõi kolks ja kolks läbi. Õnnetuseks polnud pumpa kaasas ning pöörasin Lobi külas suuremasse majja sisse, et küllap siin on jalgratas ja pump, sest kus oleks praegu Eestimaal talu, kus puuduks too kaherattaga sõiduriist?

Üks selline oli siin. Wana eideke, nägu kortsus, selg kühmas ja käedki juba weidi tudisemas, istus uksepakul ja lasi päikese kiirtel masseerida oma ajast kõntud nägu.

Waikne nurgake Lahe küla piiril.

„Ah nooremaid? Pole siin kedagi. Mis minu wanainimene sellega teen. . ."

Hüwa, kui pole siin, eks järgmises on ikka. Kuid siin istus köögis laua taga umbes eelmise talu naisterahwa aastais mees, uuris läbi kitsaste prillide mingit kulunud raamatut ning rattajutule torises wastuseks:

„Ei mina ole sellise woki selga oma elupäewades saanud ega saagi. Merel sõitsin laewaga, mais-maal kõndisin oma harkidel . . ."

Proowisin kolmandas, kohe järgmises talus õnne ja siingi komistasin wanale naisterahwale, kes oli üksinda kodus.

„Kus talu nooremad siis on?" pärisin wanakeselt.

„Alma mööda laiali. Poeg laewas, tütar samuti. Mees juba mõnda aega mulla all. Elan üksinda, kohmitsen niisama üht-teist, lapsed saadawad ka. Nii ma, wana muld, elan."

„Kes põllu harib?"

„Eh seda põllukest müüd! See mõni kartuliwao jagu, see ka mõnd harimist nõuab. Sellega saab iga wäeti hakkama."

Kolm maja ühes külas lähestikku ainult wanade inimeste walitseda, hoida ja korrastada, kas ei pane see weidi mõtlema? Mitte kaugel neist oli üks maja täiesti elaniketa: wanad surid, noored on juurat-teab-kus. Kas ähwardab rannakülasid tühjaksjäämise oht?

Noorelt merel, vanana kodukülas.

„Surnud on meie kandi rannakülad küll," ütles piiriwalwe Lahe posti ülem, „kuid ega nad sellepärast rahwast tühjaks jää. Tormawad paremad elupäewad laias maailmas, eluõhtul kobiwad koduranda tagasi. Praegugi ehitab üks tüürimees siia-kanti omale kena majakest. Ega ta niipea siia elama tule, kuid wanusepäewiks on peja walmis. Nii on suurema ojaga."

Rannaküladest pole kadunud mitte üksi noored ja tugewad mehed, siin pole ka tüdrukuid näha. Ega nemad ometi laewas?

„Aga just," kinnitas wanem rannanaine. „Igka laewades, kus siis muijal. Minu tütar, naabri oma ja üldse kõik nooremad naishinged nagu mehedki laewades. Enamasti kajutiteenijaiks, ka kokkadeks. Teeniwad päris ilusat raha, igatahes palju enam kui saaksid maal. Minu tütar saab 70 kr. kuus, kus maal teenides ta nii palju saaks?"

„Naisterahwal nagu ei passiks meremehe elu . . ?"

„Miks? Ei need merd karda, nad sellega põlwepikkuse plikakratina harjunud. Kord on laewades nii tugew, et midagi halba seal kunagi ei juhtu. Eks ma ise tea, omal samad päewad läbi elatud ja oldud."

Praegu on heinaaeg ja kuiwõrd tühjad on rannakülad noorematest inimestest, paistab nüüd kõige enam silma. Wikatit sõksutawad ja rehawarsi wälgutawad päris poisikesehtu noored ja kõrgemas eas wanad.

„Nii on rannaelu kord: kes jaksab, käib mereteid, enam silm ei seleta ja käsi ei kanna, tatsad maal ringi. See ju nagu piibli käsk, ei seda murra keegi. Noor peab maailma uurima, küll wanana aega kodus kopitada."

Nii wana Lahe küla randlase tarkus.

Millest nad elavad?

Tarku sõnu wõib hõlpsasti rääkida. Tarksõnadest ei saa aga sõõnuks, filosofeerimine ei lahenda probleemi: millest elab rannamaile wanuspäewi weetma tulnud mererahwas?

Wäike Lobi küla on muutunud teatawas mõttes Wõsu kalaaidaks. Siin püütakse suuremaid kalu nagu siigu, angerjaid, kameljaid j. m. ning wiiakse Wõsu turule. Kalapüüdjateks on wanemad elanikud, kes wiiwad oma wähesed wõrgud merre, päästawad hiljem wõrgulinast tawaliselt üsna wähe kalu, millised wiiakse Wõsule. Seal wõetakse saagist hinge-hinda, saadakse mõned kroonid ning olakse rahul. Päew on kadunud askeldustega, mõni kroon on teenitud ning süda on rahul.

Paljudel on Lahe ja Lobi külades weidi maad, siit saadakse kartul ja aiawiljad. Kuid kalastamise ja põllusiilu kõrwal on wanematele ja üksielawatele inimestele suureks sissetulekuallikaks merelsõitwad wõi kusagil mujal teeniwad pojad-tütred, kes saadawad oma teenistusest alati üht-teist kodustele. Seegi on ranna traditsioon, mida ei murra nii kergesti ei ajahammas ega muutuwad kombed ja juhted noorte ja wanade wahekordades.

Lobil ja Lahel on põllumaaga talusid wähe. Maapind on siin kehw, liiwane ja kiwine, saak on wähegi kuiwemal suwel wäga wäike. Rikkust pole siin peagu üldse, kohapealseks miisjonäriks on waid Lahe küla rannal elutsew Lõbu, kellel korras majapidamine, põldu, weoautod, wiljapeksugarnituur ja muud warandust. Tema moodustab ka oma kodusolewa perekonnaga üsna suure erandi siinses ühtlases elupildis. Weel teisegi märkimiswäärse erandiga saab Lõbu hakkama: ta peab teenijat. Teistes majades sellist luksust ei tunta; siit jatkub teenijaid wõõrastele, palgalisi käsi siin ei wajata. Sisemaale siit siiski noori inimesi tööl ei ole, küll on mõned tüdrukud pealinnas, enamasti Käsmu rikaste tuttawate ja wahel sugulastegi perekondades.

Lobi neeme kiwine nukk.

Nõiduseraamat õnnetuste vastu.

Rannaelanikud üldiselt on märksa awarama silmaringiga kui sisemaa rahwas. On ju enamus neist käinud wälismaal, on külastanud paljude riikide sadamaid ja linnu, oskawad sageli mitut keelt. Wastawalt üldisele arenemisastme kõrgusele on ebausk juba ammu taganenud kaine mõistuse eest, kui mitte arwestada usku talismanidesse ja uskumistesse mitmetesse halwaendelistesse märkidesse meresõitude ees. Seda enam oli üllatuseks kohata Lahe külas ebausku selle õigemas kujus.

Lahe külas on wanal abielupaaril raamat, mida kantakse alati kaasas ja mis peab hoidma kõikide õnnetuste eest. Raamat on wihukaustaline ning on tihedasti täidetud käsitsi kirjutatud tekstiga, milles peale eriliste „nõidussõnade" piibli- ja laulusalme. Wanakesed olid omale raamatu kirjutanud üheksest teisest eksemplarist, mis ajub Wõsul. On nimelt wajalik, et kandja ise kirjutaks teksti ümber. Raamat on tugewasti kulunud, mis näitab, et teda on alati kaasas kantud. Wõõrastele abielupaar oma õnnetoojat lähemalt ei näita.

See on üksik juhus. Tegemist on siin poolusiklike inimestega, kelle juures kõige imelikumal kombel liituwad ebausk ja usk jumalasse, pojasse ja pühasse waimusse. Ümbruskonna rahwas suhtub imeraamatusse rannarahwale omase mõnusa huumori ja skepsisega.

Praktilised nõuanded.

Wähendame perenaise jalavaeva.

Suwisel ajal tahame wõimalikult palju wiibida wärskes õhus ja seepärast soowime ka lõunatadagi aias. Et perenaise jalawaewa wähendada ja temale pisutki kergendust lubada, selleks soetagem talle lamedapõhjaline lai korw, millesse saab lõunanõud ja sõögid asetada ning ühe korraga aeda kanda. Samuti ühe korraga saame siis ära wiia tühjad sõöginõud.

Kurgid seisavad värsked

kui neid mähkida siidipaberisse ja siis hoida alal jahedas kohas.

Rutja rannaliivalt.

Suvitajad võistlesid võrkpallis

Möödunud lõpunädalal korraldasid omavahelise võrkpalli-võistluse Rutjal Vainopea ja Rutja suvitajad. Algatajaks olid vainopealased, kes tiivustatuna võidust Vainopea saksa-soost suvitajate meeskonna üle sõitsid mootorpaadil Rutjale, kutsudes omale vastaseks rutjalased. Kiiresti koostati prof. Rammuli poja algatusel meeskond ning võistluseks läks lahti. Tugevamaiks osutusid siingi vainopealased, võites 2:1.

Edasi Rutja suvitajail on kavatsus korraldada juulikuu lõpus Rutja rahvamajas peo, millise eeskava täidaksid kohapealsed suvitajad, kellede seas on kunstnikke, kirjanikke j. t. Sedamööda oleks kavas ka soololaule, soolotantse, deklamatsioone, viiuli ja klaveripalu, j. m. Eeltööd peoks on juba käimas.

Loata mootorrattal sõitja tukkus.

Alma loata mootorrattal sõitmise pärast koostati protokoll Wao wallas Tõigiliuemõisas elunewale Joh. Lõometsale, kes sõites wäikemootorrattal U—137 W.-Maarja—Awispea wahelisel teel ühel kurwil kukkus teele koos masinaga. Kuigi suuremat wiga ei saanud sõitja ega sõiduk, saab J. L. karistada loata mootorrattal sõitmise pärast.

Neljaliitmeline karuperekond Kuremäel.

Haruldase waatepildi tunnistajateks olid laupäewal Kuremäelt pärit naised, kes Kuremäe läbedal wiibisid marju korjamas. Olles koduteel, sattusid naised metsawahelisel teel kahele juurele karule, kelle läbedal tee ääres päikese käes mõnnlesid ka kaks karupoega. Karuisa laskis kuuldawale wihase urina, millest naised ehmusid ja paaniliselt metsa jooksid. Hiljem, kui naised jälle teele tagasi julgesid tulla, olid karud juba kadunud metsapadrikusse.

Päew warem olid kokalikud elanikud metsas sattunud ilwese perekonnale, kus wanad kiskjad saaki waritsedes õpetasid ka oma nelja poega. Tawaliselt on ilwesed kahe ja kolme pojaga ning nelja pojaga ilwese perekonda peetakse juba haruldaseks nähteks.

Põdruse maanaisteseltsi suwipäewalt.

Pühapäewal, 16. juulil peeti Põdruse maanaisteseltsi korraldusel esimest suwipäewa, mis toimus Katelas talupidaja J. Lillepea koplis ning õnnestus ilusa ilma tõttu kõigiti hästi.

Suwipäew algas kell 2 p. l. jumalateenistusega ufuteadlaselt Saksenilt. Järgnes kõne noorte ülesandeist maal tulewikus Wiru maanoorte instruktor E. Kellolt. Teise kõne naiste ülesandeist minewikus ja tänapäewal pidas õpetaja A. Liiw.

Suwipäewa kawa seltskondlikus osas oli mitmesuguseid lõbustusi.

Kunda tsemendivabrikus tõsteti palka.

Töötülide lahendamise komisjon otsustas Kunda tsemendiwabrikus tükitööde tasud endiseks jätta, kuna ajatööl tasud suurenewad 5 prots. wõrra. Tükitööl kindlustatakse töölistele wähemalt ajatöö teenistus. Pandi kehtima ka minimaalpalkade normid, milleks meestele on 26 senti ja naistele 21 senti tunnis. Komisjoni otsusega tuleb töölistele ka edaspidi kindlustada senised soodustused lisapalga, korterite, raudteesõidu jne. alal. Soodustuste kärpimisel töölised on õigustatud alustama uut töötüli. Komisjoni otsus on kehtiw üheks aastaks.

Peksis kirvega korteri sisseseade pilbasteks.

Sonda alewikus elutsew Arnold Sarapuu, sattudes märatsemishoogu, peksis kirwega kogu oma korteri sisseseade pilbasteks. Naine pääses waid suuri waewu põgenema märatsewa mehe käest, rutates naabreid appi kutsuma. Wiimased aga Sarapuu korteri ei pääsenud, kuna mees oli ukse lukustanud, jatkates kogu aja purustamistööd. Alles konstaabli kohaleilmumisel suudeti märatsejat korrale kutsuda.

Märatsemise põhjuseks olnud asjaolu, et Sarapuu käskinud oma naisel, kes saanud suurema summa raha, tuua kast wiina. Naine oli toonud ainult weerandliitrilise pudeli. Säärane asi ajanud mehe lausa wihale.

Grupp Brasiilia eestlasi saabub augustis.

Nagu Brasiiliast teatatakse, sõidab järgmine grupp Brasiilia eestlasi, arwult 45 inimest, Santosest wäljа 17. juulist. Gdyniasse nad jõuawad 4. augustil ning Tallinna arwatawasti 8. wõi 7. augustil. Sõitjate nimekiri saabub hiljem.

Nagu kuulda, loobusid paljud sõidust kodumaale Euroopas walitsewate ärewate sündmuste tõttu.

Uued kavatsused kartuliga.

Tuleval talvel aetakse vähem piiritust. Kartulid lehmadele jõusöödaks.

Kartulite turustamise alal tuleb eeloleval sügisel arvestada olukorra tunduvat muutumist, võrreldes sellega, mis oli seni. Viimastel aastatel olid piiritusvabrikud õige suurel määral ostnud kartuleid, sest nad said müüa piiritust välismaile ja võisid selle tõttu suurendada ka oma produktsiooni. Nüüd on aga Rootsi ja Soome teatanud, et nad loobuvad piirituse ostust.

Selle tagajärjel on kõik piiritusvabrikud sunnitud eeloleval sügisel oma tegevust kitsendama ja nad ei saa enam osta põllumeestelt nii palju kartuleid kui seni.

Põhja-Eesti põllumeestele, eriti Virumaa elanikkudele, on aga kartul tähtsaks tuluallikaks. Tänavu pannakse Virumaal kartulile seda suuremaid lootusi, et vili ja hein on Virumaal nõrgad, kartul tõotab aga anda rahuldavat saaki.

On selge, et kui kartuleid ei saa enam senisel määral piirituseks ajada, siis tuleb otsida uusi teid kartulisaagi ärakasutamiseks.

Nagu kuuleme, on valitsuse ringkondades kõne all olnud kartulite laiaulatuslikum kasutamine loomade jõusöödaks. Ristikheina äpardumise tõttu tänavu on eeloleval sügisel oodata suurenevat nõudmist jõusöötade järele. Jõusööda ostmiseks välismaalt läheb aga vaja hulk välisraha ja peale selle on võõrsilt toodava jõusöödaga seotud teatav riisiko, sest suu- ja sõratõbi ei ole välismail veel mitte päriselt kadunud, kuigi ta on juba raugema löönud. Kõige selle pärast peaksime loomade toitmiseks ära kasutama eeskätt kodumaalt saadavad jõurikkad söötained.

Nende hulka kuulub eelkõige kartul. Seni ei ole kartuleid Virumaalt Lõuna-Eestisse loomatoiduks veetud, sest raudtee veotariif on selleks olnud liiga kõrge. Asjale lähedalseisjad ütlevad, et meie kartuleid on odavam saata Rakverest Londoni kui Rakverest Võhma.

Niisuguses olukorras muidugi ei võinud seni kõne allagi tulla kartulite kasutamine Lõuna-Eesti loomade jõusöödana piimanduse rajoonides. Meie kuulmise järele on nüüd aga teedeministeerium võtnud selle asja selgitamisele ja on oodata, et juba lähemal ajal kartulite veotariif alandatakse.

Kui vaja, võetakse ka veel teisi abinõusid tarvitusele, et soodustada kartulite kasutamist loomatoiduks. Ühesõnaga öeldult, tehakse kõik, mis võimalik, et kartuli kasutamisele uue suuna andmisega lahendada kaks küsimust ühe hoobiga, hoida ära, et Põhja-Eesti põllumehed ei kannataks piiritustoodangu vähenemise all ja et Lõuna-Eesti põllumeestel ei tekiks eeloleval talvel raskusi loomade jõus ja lüpsivõimes hoidmisega.

Kaklusi Kiwiõli palgapäewal.

Wiimane palgapäew kujunes mürtsu- ja kakelusrikkaks eriti Kiwiõlis. Joobnudpäi sattus märatsemisetujju Kiwiõlis elutsew kingsepp J. Sernow, kes kohalikus kõrtsis oma kaaslastega tülli sattus. Kui siis sõbrad Sernowi tahtsid koju toimetada, hakkas wiimane neile wastu, millest tekkiski wastastikune kaklus, kus kannatajaks jäi lõpuks sõja wäljakutsuja Sernow. Lõpuks õnnestus kaaslastel joobnud kingsepp toimetada lähedal olewasse korterisse, kuhu ta pandi luku ja riiwi taha. Mees puges aga unesti läbi akna wälja, kus jällegi kaklemist jatkas.

Teine mürgel leidis aset tööliselamute wahel, kus kaks endist Petseri meest, Sawin ja Barin, tungisid sisse ühte korterisse. Kui siis korteri peremees neid sealt lahkuda palus, tungisid sõjakad petserlased korteriperemehele kallale.

Rahurikkumise ja wõõrasse korterisse tungimise pärast koostati protokoll ka A. Traskowile, kes samuti pidas kinni oma suguwendade traditsioonilisest palgapäewa mürtsust.

Pühapäewa õhtul tekkis kaklus Uuemõisa küülas elawate wendade Krautmannide läbi, kes Kiwiõli tänawal tungisid kallale kohalikule elanikule Kreisbachile, hakates wiimast peksma. Kallaletungijate eest õnnestus Kreisbachil lõpuks ära jooksta.

Awati Jürgensteini mälestussammas.

Pühapäewal awati Pärnus suure rahwahulga osawõtul A. Jürgensteini mälestussammas. Wabariigi Walitsuse esindajana wiibis kohal haridusminister A. Jaakson, kuna peokõne pidas kirjanik E. Särgawa.

Haigekassa peakoosolek Narwas.

Narwa üldise haigekassa wolinike peakoosolek, mis peeti laupäewal, 15. sk., kujunes üheks ägedamaks nii sõnawõttude kui ka uue juhatuse walimise poolest. Juhatus kujunes järgmiselt: H. Schlossmann, J. Kobe, A. Kebkla — Kiwiõlist, Rästa Goldfieldist, H. Niggol Eestimaa Õlikonsortsiumist, A. Tambi A/S. „Will" ja N. Printstal Minise trükikoda. Rewisjonikomisjoni waliti J. Kongi, A. Wares, E. Peeneke — Kiwiõlist, Grosmann Minise trükikoda ja Heldre — metallitööstur.

Tuli Narwa linawabrikus.

Narwa linawabrikus oli reede õhtul tuleõnnetus, mille juures sai rikutud suurel hulgal poolwalmis materjale, lõngu ja kangaid, ning osaliselt ka wabriku katus. Wabriku walitsus hindab oma kahju 1000 kroonile.

Tuli sai alguse wana wabriku neljandal korral asuwas lihtimise osakonna saalis, kus elektri-wentilaatorist lendas wälja säde, mis süütas wentilaatori ümber ehitatud puust kasti. Kutsuti kohale linawabriku tuletõrje, kes hädaohtliku olukorra likwideeris kiiresti.

Prantsusmaal tabati Saksa salakuulajad.

„Hels. Sanom." teatatakse Pariisist, et Prantsuse salapolitsei on arreteerinud kaks filmapaistwat prantsuse ajakirjanikku ja toimetanud nad eeluurimiswanglasse ülekuulamiseks. Kõneallolewad ajakirjanikud on „Le Temps'i" tegewtoimetaja Luis Aubin ja „Figaro" kirjastuse teenistuses seisnud Poirier, kes warem on olnud ka „Le Temps'i" toimetaja.

Kuulu järele mõlemad mehed olewat tunnistanud, et nad on wõtnud wastu „wahetalitajate kaudu" raha saksa propaganda tegemise eest. Suurdlus arwatakse ulatuwat mitme tuntud ajakirjaniku ja politikuni.

Poola mälestas 1410. aasta wõidulahingut.

Kogu Poola ajakirjandus pühendas laupäewal arwukaid artikleid Grunwaldi lahingu aastapäewale 1410. aastast, millal pandi ajutiseks seisma sakslaste edasitung.

Poola ei soovi sõjaliitu Moskvaga.

„Uusi Suomi" kirjasaatja teatab Varssavist:

„Poola-Vene abistamislepingut puudutav Molotovi nõudmine on Varssavis äratanud elavat tähelepanu. Kuigi Poola püüab teha oma paremat, et kaasa aidata „rahurinde" tugevdamisele, ilmneb ometi Poola lehtedest, et Poola ei soovi sellist lepingut Nõukogudega.

„Czas" kirjutab selle kohta, et Poola seisukoht uue lisalepingu suhtes pole muutunud. Ei saa usaldada valitsust, kes on lähedases koostöös kominterniga, liiatigi veel, kuna ei või uskuda kominterni vaherahusse. Poola tahab jääda lojaalsesse koostöösse Nõukogude Liiduga, jättes kõrvale ideoloogilised vaatekohad, nii kaua kui Nõukogude Liit toimib Poola huvidele vastavalt. Poola jääb ka ükskõikseks Nõukogude Liidu poliitiliste nõudmiste suhtes nii kaua kui püsitakse seisukohal: Vene venelastele, Poola poolakatele.

Ent kommunismi ohte õieti arvustades Poola seisab vastu sõjalisele liidule ja üldse liitumisele Moskvaga nii kaua kui sellaste lepingute tõelised eesmärgid äratavad kahtlusi. Vene-Tshehhi liidu kogemused on veel värsked.

Benesh jääb Inglismaale.

Reuteri teatel saabuwat Tshehhoslowakkia endine president dr. Benesh, kes weebruarikuust saadik on wiibinud Ithendriikides, teisipäewal aurikul Inglismaale. Peetakse wõimalikuks, et dr. Benesh jääb Inglismaale mõneks ajaks.

Ameerika streikijatega hädas

Reedel oli uusi wahejuhtumeid seoses hädakorratöölliste streigiga. Minneapolis politsei pildus pisargaasipomme ja laskis hoiatuspauke, kui suur rahwahulk tahtis peatada ja ümber lükata autobust töötahtelistega. Politsei astus meeleawaldajate wastu wälja kiwirahe all, mis purustas hulk waateaknaid, 4 isikut sai surma.

Zogu teisipäevaks Stokholmi.

ETA. Stokholm, 17. juulil. (PAT.) Albaania endist kuningat Zogut oodatakse siia eeloleyaks teisipäevaks. Ekskuningas Zogu veedab Stokholmis tõenäoliselt neli päeva ja sõidab siis edasi Pariisi. Zogule ja temu saatjaskonnale on reserveeritud „Grand Hotel'is" 15 tuba.

Helde käega ekskuningas.

Poola ajalehed teatavad, et kuningas Zogu lahkumine Varssavist kujunes seal tähelepanuväärivaks sündmuseks. Kui kuningas Varssavisse saabus 60 kohvriga, siis sõitis ta sealt minema 80 kohvriga. Nii palju asju olid nad Varssavis juurde ostnud. Kuningale oli ostetud 7 uut ülikonda ja 12 paari jalatseid, kuningannale ja kuninga õdedele oli aga ostetud 38 keiti ja 30 paari kingi. Peale selle oli kuningas Zogu ostnud kalliskive 55.000 zloti (40.000 kr.) väärtuses. Kõiki neid kaupu osteti hotellis.

Hotell „Euroopas.", Varssavi toredamas võõrastemajas, oli neil kasutada kokku 25 tuba. Ühes toas seisis kümme kohvrit, millest üks kaalus üle 100 kilo. Kõiki kohvreid valvati päevad ja ööd läbi Albaania ihukaitseväe ohvitseride poolt.

Kui Varssavist ära hakati sõitma, siis tõsteti kohvrid erilise hoolega veoautodele. Mõni kohver oli nii raske, et tõstmiseks vajati neli meest. Nende seas üteldi olevat raha ja kulda.

Hotelliarve tasus kuningas Varssavis väga rikkalikult. Ta andis tasuks igasugu vanu kuldrahasid, dollareid ja isegi vanu inglise kuldnaelsterlingeid. Kokku olevat tal kaasas raha ja briljante 3 miljoni krooni väärtuses. Jootrahasid on maksnud ta kõvasti. Liftipoisid jutustasid, et kuningas andis ka kõige väiksema tegevuse eest jootrahaks 5 dollarit (19 ja pool krooni).

Kui kuningapaar Varssavis ärasõiduks rongi astus, kandis kuninganna Geraldine ise kroonprintsi süles. Rahvas leidis, et see oli tore pilt, kui kuninganna jäi vaguni akna juurde istuma ning lehvitas rahvahulgale jumalagajätuks.

Kuningas Zogu ei soovinud anda mingisugust intervjuud. Kõigile küsimustele, mis talle esitati, vastas ta: „Ma kirjutan ise kõik". Kuningas kirjutavat iga päev kaheksa tundi oma mälestusi. Raamatu pealkiri olevat „Mina süüdistan Itaaliat." Raamat kujunevat 500 lehekülge paksuks. 400 lehekülge olevat sellest juba valmis. Londoni ta sõidabki lõpulikku kaupa tegema kirjastajatega.

Tshehhi relvavabriku esindaja Moskvas.

Kuuldub, et Skoda relvavabrikute esindaja olevat saabunud hiljuti Moskvasse, seda loomulikult Berliini nõusolekul. Ta olevat saabunud siia selleks, et korraldada teatavaid jooksvaid asju ja küsimusi.

Kas Varna vabasadamaks?

ETA. Berliin, 17. juulil. (Havas.) Hästiinformeeritud ringkonnad peavad fantastilisteks välismaal levitatud kuuldusi, millede järele Saksamaa nõudvat Bulgaarialt Varnat vabasadamat. Ka Sofia kompetentsed ringkonnad lükkavad kategooriliselt ümber kuulduse.

Helsingi ülikooli rektor Eestis.

Helsingi ülikooli rektor prof. dr. A. Linkola viibis eraviisiliselt ühes perekonnaga Tallinnas, et tutvuda Tallinnaga ja selle ümbrusega.

V. R. K. KODU
UDRIKU RIIGIMÕIS
annab 22. juulil s. a. kell 09.00 vähempakkumise teel välja heinaküünide

katuste-tegemistöö

kinniselt ühes vana katuse lammutamisega. Kodul jääb õigus tööd mitte vähempakkujale välja anda või üldse väljaandmata jätta. Lähemaid teateid saab V. R. K. kodu kantseleist, telefon Tapa 3.

Kodu juhatus.

Pudeleid

ostetakse piiramatul arvul. Limonaadi, õlle, peenviinade, apteegi jne. Rakveres, „Tervis", Saue 14-a, tel. 354.

Hr. Paul Sirp

Kui Teie ühe nädala jooksul kuulutuse ilmumise päevast arvates ei tule minu juurde jäetud antenni ja anoodi järele, ei vastuta mina nende asjade eest.

Evald Vainlo, Arknal.

Raudteejaama lähedale vaja kiires korras

tublit julast.

Pakk. kas Kärjal. või suuliselt Viru-Kabala, Oru talu.

E. Liima.

Tulutoovate nahatööstuse ja -kaupluse omanik

soovib

kaas-omanikku

ettevõtte laiendamiseks vähemalt 5000 kr. kapitaliga. Asjatundmatu õpetatakse välja.

A. FROLOF,
Jõhvi, telefon 118.

Saun.

Remondi tõttu saun köetakse: REEDEL, 21. VII kella 10 h. kuni kl. 12 öösel naistele. LAUPÄEVAL, 22. VII kella 9 homm — 2. päeval sõjaväelastele ja kella 2—12 öösel eraisikutele meestele. Numbrid köetakse reedel ja laupäeval.

Perenaist

kohe tarvis linna lähedale tallu. Kaubelda Tallinna t. 14, Rakveres.

Puhtaid

kaltse

vajab
Uhistrükikoda Rakveres,
Lai tän. 12, telefon 135.

Odavasti

müüa

krimmel — kolmesahkne ja väike rauatreipink. Malmi t. 28 — töökojas.

2-liikmeline perekond otsib

korterit

Teatada „V. Teataja" toimetusse „Korralik maksja" all.

Kohe tarvis kutsega

juukserit

meestöö alal. Tulla Laada 3.

Maksan 10 kr. vaevatasu sellele, kes soovitab 2—3-toalise

KORTERI

2-liikm. perekonnale (riigiteen.) nüüd kohe, või lähemas tulevikus. Teatada slt. 25+25.

Virumaa Ühispank

Rakveres, omas majas, Tallinna t. 18-a. Telef. 2-36 ja 3-82.
Osakond Kiviõlis, Kiriku t. 6, telefon Kiviõli 26

Ühispank ja osakond
toimetavad kõiki
pangaoperatsioone.
Teraslaekad (seifid) välja üürida.

Panga juures asub Kindlustus-A/S.
„O M A" esindus.

A. LILLEMAA
mehaaniline mööbli- ja ehitustööstus valmistab
uksi, aknaid ja treppe. Äride sisseseadeid, koolidele pinke, kappe jne.
Tööstuses on valminud uus, moodne lauakuivatis. Kõik töö valmistatakse kuivatises läbikuivatatud materjalist ning iga töö peale antakse 18 kuune vastutus.
A. Lillemaa mehaaniline mööbli- ja ehitustööstus Rakveres, Pikk tän. 48, telef. 344.

Surnud N. Erna
kirjutusmaterjali kauplus
ühes kaubaga müüa
Rakveres, Tallinna ja Laia tän. nurgal.
Hooldajad.

Vajatakse 4—6-toalist

korterit

hiljemalt augustikuu lõpuks s. a. Teatada selle lehe talitusele „4—6-toaline" all.

Korter,

3 tuba ja köök üürile anda. Karja tn. 2.

Vajatakse korralikku

tütarlast

maale tallu perenaiseks. Töö jõukohane. Kadrina. Vahtrapuu.

Soovin osta pruugitud

lapse-vankrit.

Teatada slt. „Lapsevanker."

2. juulil 1939. aastal väljaloositud Naiskodukaitse Assamalla jaoskonna ASJADE LOTERII võidud.

Pil. nr.	Võit nr	Pil. nr.	Võit nr.	Pil. nr.	Võit nr.	Pil. nr.	Võit nr.
33	— 13	38	— 41	41	— 6	46	— 39
63	— 22	72	— 56	76	— 19	77	— 48
78	— 40	80	— 8	220	— 55	280	— 27
289	— 12	311	— 5	325	— 42	344	— 35
349	— 57	352	— 3	354	— 7	403	— 43
404	— 32	535	— 37	591	— 26	598	— 15
601	— 47	605	— 25	610	— 46	615	— 20
622	— 14	624	— 30	630	— 17	639	— 34
696	— 18	699	— 1	702	— 52	712	— 24
715	— 11	780	— 29	801	— 53	808	— 16
809	— 50	816	— 38	826	— 21	849	— 9
867	— 51	873	— 44	876	— 23	879	— 10
891	— 28	896	— 31	900	— 36	909	— 33
926	— 45	958	— 54	965	— 49	989	— 2
993	— 4						

Võitude väljaandmine toimub 2. augustini 1939. a. Porkunis, J. Kenkmaa juures.

Naiskodukaitse Assamalla jaoskond.

Müüa pruugitud

lapsevanker

Pikk 5, ärist.

Põllutööliste palgaraamatuid
(uue seaduse nõuete kohaselt)
saadaval
„ÜHISTRUKIKODA RAKVERES"
Lai t. 12. Tel. 135.

Kuulutage „Virumaa Teatajas"

Soovitakse osta väikest

maja

Rakveres ühes viljapuuaia ja väiksema krundiga. Teatada slt. „nr, 1001."

Keskkooli haridusega noormees soovib

kirjutaja kohta.

Kirjad palun saata slt. kuni 30. juulini s. a. Märgusõna all „Korralik".

ÜHISTRUKIKODA RAKVERES.